

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

— S prilogama: —
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisal in dopisal se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 26.

V Ljubljani, dne 26. junija 1913.

Leto XXVI.

Mlin brez moke.

Državni zbor počiva. Poslanci so šli na počitnice; dne 20. junija je bila zadnja seja. Ne more se reči, da bi se v državni zbornici hitro delalo; tako počasnega mlina ga ni izlepa kot je dunajska palača, kjer se zbirajo ljudski zastopniki. Vendar pa tako malo kot se je naredilo letos, je celo za naše razmere čudno. Pravzaprav se ni sploh nič drugega sklenilo, nego da se je vladi dala pravica pobirati davke do konca leta in z njimi pokrivati potrebne izdatke.

Koliko važnih reči čaka rešitve! Država je znotraj in zunaj v hudih stiskah. Z dosedanjimi dohodki ne more izhajati; dežele so tudi zadolžene in zahtevajo po pravici, naj jim država pomaga. Predloga, kako naj bi se z davkom na žganje in z nekaterimi drugimi davki, ki bi zadeli samo bogatejše sloje, dobilo novih dohodkov za državo in za dežele, je v odseku izdelana; v zbornici se je začela že obravnavati; par tednov je že trajala razprava o nji, toda pokazalo se je, da ne gre in vsa reč se je odložila za na jesen. Ravno tako se bodo jeseni odločile poljarske hišno-razrednega davka, ki jih zlasti kmečki poslanci najodločnejše zahtevajo za male hiše.

Postava o socialnem zavarovanju je v pododseku izdelana, pa ne pride nikamor naprej. Vprašanja, kako naj bi se zaježil beg s kmetov, kako naj bi se poskrbelo za razdolženje kmečkih posestev, kako naj bi se s posebnim, od države ustanovljenim denarnim zavodom pomagalo posojilnicam in drugim zadrugam do zadostnega in cenege denarja, in še mnogo drugih, se raz-

pravljajo, pa brez uspeha. Proti kartelom se vlada s svojo večino nič ne upa, in vse vpitje proti draginji, ki so z njim socialni demokratje in liberalci napadali kmete, nima nobene druge posledice, nego da se je od takrat draginja še znatno povišala.

Kje je vzrok, da naš državni zbor ne more naprej, da je v najvažnejših vprašanjih tako silno neokreten in počasen? Veleposestniki in razne ljudskim pravicam neprijazne stranke pravijo, da to izvira iz splošne volivne pravice, češ da je prejšnji državni zbor več naredil. Ta očitok je lažniv in grd na vse strani. Naš državni zbor je v najresnejših časih pokazal, da ima notranjo moč, da se z njim da delati vključno temu, da so nasprotja med strankami jasneje stopila na dan, nego prej.

Splošna volivna pravica je dala ljudstvu besedo in zato je kakor s svetlo lučjo posvetila v ljudsko mišljenje, v njegove potrebe in skrbi. Pokazalo se je, da je naše ljudstvo zanemarjeno, da ga tišči pri njegovi volji za napredek težka mora državne zaostalosti. Jasno se je izkazalo in se vsak dan bolj kaže, da pod nemško komando ne moremo naprej, da se morajo Nemci udati in privoščiti ravnopravnost tudi drugim narodom, in da tudi na Ogrskem madjarsko gospodstvo ne pomeni drugega nego strašno škodo državnega življenja in nevarnost za državo samo. Kdor s premislekom zasleduje našo politiko, odkar imamo splošno volivno pravico, ta vidi, kako zdaj stopata na dan vedno jasneje, vedno glasneje dve zahtevi:

Prva se glasi. Država ne more ozdraveti od svojih hudih boleznih, če ne pade nesrečna razdelitev v dve državni polovici, v našo in ogrsko, in če se namesto teh dveh ne napravijo zve-

ze posameznih narodov, združene v skupnem cesarstvu. — Vse toži, kako nesrečna je naša politika na zunaj, ki nam odganja vse prijatelje in nam dela vedno novih in večjih nasprotnikov. Dokler bo Madjar sam govoril v imenu vseh narodov, kar jih je danes na Ogrskem, bo vedno tako in še slabše. Železnic z Dalmacijo, pravičnega gospodarstva v Bosni in Hercegovini, pametnih trgovskih pogodb s tujimi državami ne more biti, dokler imamo poleg sebe ali pravzaprav nad seboj Madjare. Znotraj in zunaj zadenemo povsod na glavno oviro boljših časov, ob madjarsko in v naši državni polovici od nje odvisno nemško nadvlado. Splošna volivna pravica odkriva to rano, da se ne da več zakriti.

Druga reč pa je ta: Država se mora nasloniti na ljudstvo, predvsem na kmeta. Tudi to zahtevo je splošna volivna pravica utrdila. Državo ne vzdržujejo bogati, imenitni sloji, marveč ljudstvo, ki dela in s svojimi žulji redi sebe in druge.

Naši poslanci se drže obeh zahtev. Sedanji vladi so nasprotni; zato jih tudi ne zadene nobena krivda za to, kar ima na vesti vladna večina, namreč za pusto merodovitnost državnozbornskega dela. Po ti poti se ne pride nikamor nego do novih, še hujših stisk. Zaupamo pa v božjo Previdnost, da nam ohrani sredi Evrope našo katoliško Avstrijo in zato tudi zatrdno pričakujemo, da se vresničita zahtevi, ki smo ju opisali, in da se s tem postavi trden temelj prenovljeni Avstriji.

Slovenska narodna noša.

Navodila in predpisi glede narodnih noš pri slavnostnem sprevedu na Slovensko-hrvatskem katoliškem shodu v Ljubljani dne 24. avgusta 1913.

Pripravljalni odbor v Ljubljani polaga na skupine narodnih noš in na številno, obenem pa tudi pravilno udeležbo, veliko važnost, ker so narodne noše en del ljudskega značaja in ljudske posebnosti slovenske in ker njih oživiljenje pomeni tudi probujbo ljudske in narodne zavesti. Splošna vpeljava narodnih noš za vsakdanje potrebe je sicer izključena, vendar se pa dajo narodne noše ohraniti, oziroma oživiti vsaj za slavnostne prilike. To zadostuje za njih ohranitev. S časom se bode v Ljubljani itak osnovalo posebno društvo za ohranitev slovenskih narodnih noš, za sedaj pa mora pripravljalni odbor za Slovensko - hrvaški katoliški shod sam prevzeti nalogo, da izda potrebna navodila, pouk in predpise. V pojasnilo povemo danes splošno udeležencem svoje mnenje in bodemo pozneje še v posebnih člankih prinesli podrobnosti. Kot glavno načelo velja, da se bodo smeli udeležiti skupine slovenskih narodnih noš pri sprevedu v Ljubljani le tisti, ki bodo imeli izkaznico za katoliški shod, katera se bo dobila pri župnijskem uradu. Paziti se mora, da ima vsak udeleženec pri tej skupini pravilno narodno nošo in ne morebiti le po svoji volji in po svojem okusu skrpano obleko, ki ne odgovarja pravi narodni noši. Narodne noše bodo ali stare, v kolikor so še na razpolago, ali bodo pa na novo napravljene. Ako se noše na novo napravijo, bo seveda treba paziti, da ne bodo predrage in da se napravijo iz primerne blaga. V tem oziru se bodo udeležencem dala na zahtevanje od pripravljalnega odbora podrobna navodila in pojasnila. Za sedaj se je odbor odločil za sledeča načela:

Za Kranjsko naj veljajo sledeče narodne noše kot obrazci, ki so pripuščeni:

1. Gorenjska narodna noša. Ta obstoji iz sledečih delov: Zlata havba — pisana franžasta, naprsna ruta, katera je skloplena z brožo — bela srajca s širokimi, nagubanimi rokavi (ušpetelc) — kratki moderc iz baržuna, pisanega brokata ali pisane svile. Opomniti je, da ta moderc nima niti zlatih gumbov, niti pisanega traka, temveč je popolnoma navaden in ga itak večinoma krije ruta. Potem je široko krilo z gubami iz pisane svile ali cenejšega pisanega blaga. Neobhodno potreben je predpasnik iz črnega blaga, obrobjen s črnimi čipkami. Obuvalo je pravilno: bele nogavice in nizki, izrezani čevlji z zaponko. Sme se pa rabiti tudi navadne visoke čevlje. Vsaka taka noša zahteva tudi sklepanec (verigo), ki ima na koncu svilnat, pisan trak. Mesto zlate havbe z visokim grebenom se zamore tudi rabiti nizka havba, brez grebena, takozvana »fur-

ma«. Kdor se odloči za furmo, sme imeti namesto pisane rute moderc, tudi starodavni bluzi podoben život s širokimi rokavi, ki se ozki šele za pestjo. — Gorenjska moška obleka je itak znana in obstoji iz kosmatega klobuka s krivcem, iz lajbelca s svitlimi gumbi ter jopice s svitlimi gumbi, jerhastih hlač in visokih škornjev.

2. Noša ljubljansko okolice. Razun zlate havbe ali furme se lahko porabi gorenjska obleka, namesto havbe se pa rabi peča. Sme se pa tudi rabiti navadna, popolnoma črna obleka, samo sklepanec je neobhodno potreben.

3. Dolenjska narodna noša, ali pravzaprav belokranjska narodna noša, je sledeča:

Belo krilo, rdeči volneni pas, dolga, brezokavna površna halja, modro-rdeče barvana čepica, opanke, dovoljeno pa je tudi imeti navadne čevlje. Moška obleka je istotaka, bela z rdečo čepico in je itak v obče znana. Toliko glede kranjskih narodnih noš.

Glede primorskih, koroških in štajerskih narodnih noš pričakuje pripravljalni odbor od krajevnih odborov navodila in se krajevni odbori že tukaj naprosijo, da naj stavijo svoje predloge in dotične narodne noše natančno opišejo. Kar se tiče blaga za nove obleke, sklepancev in zlatih havb, se v prihodnji številki naznanijo prodajalne, kjer se take stvari dobivajo.

Opomnimo še, da ima osrednji pripravljalni odbor za Kranjsko od gorenjskih narodnih noš posebne zbirke, 10 slik v barvah, ki lahko služijo kot vzorci ter se razpošiljajo proti predplačilu 1 K 40 vin. za zbirko.

Kmet in meščan.

Kmetje jih morajo v sedanjih časih draginje precej preslišati in to precej po krivici. Skoraj v vsaki mesnici, štacuni in mestnem trgu udrihajo po njem in izlivajo nanj svoj žolč, češ da dela draginjo in draži življenje meščanom. »Mi plačujemo drago kakor bi denar jedli, kmet pa zbira.«

Ta nevolja in jeza ni na pravem mestu in je neupravičena. Kmet ne zasluži te jeze in nevolje, vse prej zasluži priznanje in ljubezen meščanstva. Kmečki človek se trudi in muči cel božji dan, zato da imajo drugi bolj prijetno in komodno življenje.

Samo pogledjmo si način življenja v mestu in na deželi.

Mesta imajo lepe, tlakovane, snažne ceste, za katere zmečejo mestne občine na stotisoče kron, da jih imajo v lepem stanju. Mesto ima v službi cest celo krdelo delavcev, ki so skoraj noč in dan na mestnih cestah. Sedaj pa pogledjte vaške ceste in pota. Pota so raztrgana, polna jarkov, kriva, grčasta, ozka, včasih polna klancev, da bi človek kmalu sapo izgubil. Včasih je treba prevoziti in prebrestiti cele luže in

prav krepko vzdigniti nogo, da ne obležiš z vsemi štirimi na kamenju. Kake prijetnosti nudijo dalje mestne hiše! Mestne hiše imajo večidel lepe vodovode, najbolj moderna stranišča, za luč jim služi plin ali pa elektrika. Kmetu pa služijo po večini majhne, pritlične, priproste hiše, v katerih žive ljudje z živino vred. Na enem koncu ljudje, na drugem pa voli, konji, prešiči, perotnina in druge domače živali. Veliko ugodnost imajo tudi meščanski otroci v primeri s kmečkimi otroci. V mestih so srednje šole in vseučilišča. Če se hočejo mestni otroci nadalje izobraževati, imajo take zavode kar pred nosom. Kmet mora svoje otroke za nadaljno izobrazbo v mesto, v tujino pošiljati, kar je seveda združeno z velikimi stroški. Marsikateri dijak z dežele stane svojega kmečkega očeta na tisoče kron, predno si sam svoj kruh služi.

Kmečko življenje je jako priprosto. Voda, kmečka jed in pa spanje, poleti je še tega malo, to so največji užitki našega poljedelca. Kmet ne pozna ne kavarn, ne restavracij, ne klubov, ne teatra! Tudi razmere, pod katerimi opravlja svoje delo, niso tako rožnate, kakor si jih nekateri predstavljajo. Kmečko delo se ne vrši v zaprtem, zakurjenem prostoru, ampak zunaj na prostem pod milim nehom ob neznosni vročini, dežju, nevihtih in strupenem mrazu. Veliko ima tudi opravka v svojih hlevih pri živini. In sadovi kmečkih rok? Po navadi so odvisni od narave in vremena. Pridejo leta, ko mu uničijo vse upanje prevelika moča, toča, pozeba in suša. Veliko skrbi ima kmet tudi s prodajo svojih pridelkov. Treba je napreči in jih speljati v mesto in nazadnje je prav večkrat blago slabo prodano in delo slabo plačano.

Ni torej tako sladko kmečko življenje in ima tudi svoje grenkosti. Kdor ga povrh tega še zaničuje zaradi draginje, »ali nima srca, ali nima možgan«. O kmetih nismo še nikoli slišali, da bi se združili, kakor se združijo fabrikantje, v kak kartel ali oduško zvezo, da bi žita, sadje, zelenjavo, živino in druge poljske pridelke podražili. Če se cene kmečkih pridelkov in izdelkov menjavajo in spreminjajo, je to večinoma posledica slabih ali pa dobrih letin. Draginja je tudi za kmete dvoizen nož, katerega ostrino on najbolj občuti. Tudi njemu je veliko ležeče na tem, da veliko pridelja in veliko prodaja, da more s svojo družino lažje živeti.

DOGODKI V PARLAMENTU.

Finančni načrt na Nemci in Rusini. — Posredovanje.

Finančni načrt, o katerem se toliko govori in piše, hodi v državni zbornici križev pot. Kljub naporom vlade le še ni rešen. Zadnje dni je imel priti zopet na površje. Toda Rusini so se odločili,

da za sedaj vladi ne dovolijo načrta iz političnih razlogov. Pridružili so se jim tudi češki agrarci. Zapretili so, da ga preprečijo tudi z obstrukcijo. In res je morala zbornica poslušati par obstrukcijskih govorov. Z ozirom na to je vlada sklenila, da državni zbor pretekli teden reši začasni proračun in podaljša poslovnik do novega leta. V oktobru naj bi se sešel državni zbor in finančni načrt rešil do novega leta. Vlada pa je obenem obljubila, da bi se državnim uslužbencem in uradnikom povišale plače že s 1. oktobrom v obliki doklad.

Toda nemški klub je sklenil soglasno, da se nadaljujejo seje državnega zbora, dokler ni rešen finančni načrt. Nemci so se hoteli s tem pokazati kot prijatelje uradništva, ki bi mu radi povišali plače. Vsi razen Nemcev pa so pritrtili vladi in Nemce spravili v zadrego. S svojimi močmi namreč obstrukcije ne bi zmogli. Veseli so bili torej, da so začeli Poljaki posredovati. Po tem posredovanju je dosegla v glavnem vlada, kar je mislila, Nemcem pa je toliko ugodeno, da se zvišajo uradniške plače že s 1. septembrom.

Državni zbor gre v kratkem na poletne počitnice in se snide zopet v jeseni.

Petindvajsetletnica nemškega cesarja in naša zbornica.

Poročali smo že zadnjič, da je praznoval pretekli teden nemški cesar Viljem II. petindvajsetletnico, odkar je zasedel prestol nemškega cesarstva. Nemški poslanci našega državnega zbora so hoteli ob tej priložnosti, da naj zbornica izreče Viljemu svoje častitke. Zbornični predsednik naj bi to izvršil. Zvedeli so to slovanski poslanci. Večinoma so se izjavili, da bi se ob taki priložnosti odstranili, Jugoslovani pa so rekli, da bi nalašč demonstrativno klicali »Živijo habsburška dinastija!«. Predsednik se je začel pogajati, a slednjič je moral v največjo nemško jezo odnehati in opustiti častitko.

Toda Nemci so kuhali svojo jezo dalje in duška ji je dal poslanec Steinwender, ko je govoril v zboru kot referent proračunskega odseka o finančnem načrtu. V svojem govoru slavil trozvezo in izjavljal, da Avstrija Nemčiji čestita, ker ji Nemci čestitajo. Po teh besedah je nastal v zbornici velikanski hrup. Slovanski poslanci so se spravili nad Steinwenderja in mu začeli očitati, da je prestopil meje dostojnosti in svojega referata. Nemci seveda so mu navdušeno ploskali. Ta vihar je trajal 20 minut. Med tem so se voditelji vseh strank posvetovali, kako napraviti red. Predsednik na željo voditeljev prekine sejo. Med tem časom sestavijo izjavo, ki jo je potem Steinwender podal. V tej izjavi ta poslanec obžaluje svoj nastop. S tem je bila ta zadeva končana.

Verstovšek in Dobernik. Jugoslovani in Nemci.

Štajerski poslanec dr. Verstovšek je v daljšem govoru, s katerim je po-

segel v debato o proračunu, podal vzroke, da naš parlament ne stori ničesar. Povedal je, zakaj stojijo Jugoslovani v opoziciji in se skliceval na zatiranje Slovencev in Hrvatov od strani vlade. Pečal se je dalje z našo zunanjo politiko, ki si je napravila sovražnike med Jugoslovani.

Odgovarjal mu je koroški poslanec Nemec Dobernik. Ta je znan med Nemci kot poznavalec jugoslovanskega vprašanja, zato je imel mnogo poslušalcev. Njegov govor pa je le pokazal, da so se res začeli Nemci bati in da jih resno skrbi, če nas ne bodo mogli vseh ponemčiti. Dobernik je tudi povedal, da se morajo Nemci s Slovenci spraviti. Seveda razume on to spravo po svoje, da bi namreč Nemci odnesli boljše del. Posebno jadransko morje misli, da mora postati nemško.

Poškodbe vsled vojaških vaj.

Poslanec Žitnik in tovariši so vložili interpelacijo na ministrstvo za deželno brambo, ali hoče potrebno ukreniti, da se vojaške strelne in druge vaje ne bodo vršile v nasadih in drugih kulturah in da vojaki plačajo storjeno škodo. Navaja slučaje iz Vipavske doline, kjer so vojaki na več mestih delali škodo.

Novo zahtevo vojne uprave.

V jesenskem zasedanju državnega zbora pridejo po poročilih z Dunaja zopet na vrsto vojaške predloge in sicer dve. Prva bo zahtevala 15 tisoč novih rekrutov za skupno vojsko, druga pa 10 tisoč novih rekrutov za deželno brambo. Tudi za mornarico hoče baje vojno ministrstvo novih milijonov. Zgraditi hoče tri nove velikanske ladje.

NOVE VOJAŠKE ZAHTEVE AVSTRIJE.

Vlada pripravlja za jesen dve novi vojaški predlogi. Prvič bo vlada zahtevala povišanje števila rekrutov za 15.000 mož za skupno armado in 10.000 mož za obe deželni brambi, in sicer polagoma, tako da bi leta 1917. znašalo število rekrutov 237.000 mož. Posebno se pomnoži artiljerija in se predvsem zviša število čet na južnih in severnih mejah. S tem se bodo izdatki povečali za 20—30 milijonov kron. Mornariška predloga, ki pride pred delegaciji, pa zahteva 280.000.000 kron. Ta denar se porabi za tri nove dreadnoughte, ki se bodo začeli takoj graditi v Trstu.

BALKANSKI SPOR.

Nasprotje raste.

Ko je došla iz Peterburga carova brzojavka, izjavila sta Srbija in Bulgarija, da sprejmeta razsodništvo ruskega cara. Rekli pa smo že zadnjič, da s tem razmere še niso urejene. In res vse kaže, da bo še preteklo mnogo časa do prave rešitve, če ne prinese rešitve — bratomorna vojna med Srbi in Bulgari. Vojna nevarnost je namreč kljub ruskemu vplivu vedno večja. Vzrokov,

da ni imela carova brzojavka vspeha — takoj, je več. Eden glavnih bo pač ta, da Bulgari Rusom ne morejo zaupati. Rusija namreč vedno bolj kaže, da bi rešila spor brez ozira na pogodbo in na škodo Bulgarov. Drugi vzrok je vojno razpoloženje na obeh straneh. V Sofiji in Belgradu so možje, ki mislijo, da je rešitev tega vprašanja mogoča le z orožjem. Zlasti srbski oficirji silijo na vojno. V ozadju pa se odigrava kot zadnji vzrok tih boj med Avstrijo in Rusijo, oziroma tripotentno in trozvezo. Rusija stoji na strani Srbije, Avstrija pa je prijazna Bulgarom. — V naslednjem podamo poročila o sporu, ki so došla zadnji čas.

Odgovor na carovo brzojavko. — Poziv na sestanek v Peterburg.

Carova brzojavka, ki je vzbudila toliko pozornost, je bila naslovljena na balkanske vladarje. Ti so caru tudi odgovorili. Vendar v javnost je prišla le vsebina brzojavke bulgarskega cara. Ta samezavestno razklada vzroke spora in povdarja, da Bulgarija ni kri-va razpora. Rzsodništva Rusije želi, seveda le na podlagi pogodbe.

Ta samozavest Bulgarije je iznenadila ruske državnike, ki so upali, da se Bulgari mirno uklonijo in puste pogodbo predelati. Ko so zvedeli v Peterburgu ta odgovor, pozvali so balkanske države, naj se pridejo na Rusko pogajat. Tu hoče Rusija nanje vplivati, da se pobotajo. — Toda doslej se Bulgari še niso odločili, da bi se šli na tuje pogajat.

Demobilizacija in Bulgari.

Brž po carovi brzojavki želeli so Srbi demobilizacije. Ta se naj bi izvršila obojestransko ob istem času. Toda Bulgari še odgovoriti niso hoteli brž. Ko so pa le podali odgovor, so odločno zahtevali, da Srbi tisto ozemlje zapuste, kar ga je po pogodbi priznana Bulgariji. Srbija doslej še ni odgovorila, a zdi se, da bo ostala pod vplivom Rusije in svojih oficirjev trmasta.

Vojne priprave. — Črnogorci. — Spopadi.

Kako raste napetost, kaže predobro neprestano oboroževanje. Srbi kakor Bulgari so čisto pripravljeni na boj. Srbi dobivajo dan na dan konje iz Rusije, da izpopolnijo svojo kočjenico, Bulgari pa dobivajo iz tujine mnogo novega streljiva. Znamenje priprave je tudi to, da se je bulgarski glavni stan preselil iz Odrina v Sofijo, ki je blizu srbske meje.

Srski listi poročajo, da hiti Srbom na pomoč 10.000 Črnogorcev, ki da imajo priti v kratkem k srbski armadi. Ker imajo Grki proti Bulgarom pripravljenih do 120.000 mož, bodo torej ti imeli tri sovražnike proti sebi.

O napetosti pričajo končno tudi vedno pogostejša poročila o spopadih med Srbi in Bulgari. Predne straže trčijo čisto druga na drugo; pobijajo se med seboj tudi razne prostovoljne čete.

Nevarna Rumunija.

Trije zavezniki se pripravljajo, da napadejo Bulgarijo, nevaren pa ji je tudi tretji sosed, Rumunija. Ta vedno gleda, kako bi Bulgariji iztrgala deželo Dobrudža in vsako priliko porabi, da pritiska na Bulgarijo. Tudi sedaj hoče ostati nepristranska le, če jo Bulgari z lepim kosom dežele plačajo.

Avstrija in balkanski spor.

Avstrijski diplomatje so bili zelo zadeti, ko so videli, kak vpliv ima ruska beseda na Balkanu. Uvideli so svoje napačno postopanje v balkanski vojni, a težko je iti nazaj. Vendar so poizkusili s spretnimi besedami zmanjšati vtis carove brzogovke. V ta namen je vlada v Budimpešti izjavila, da balkanske države niso nikomur odgovorne, najmanj pa Rusiji, če hočejo svoj spor položiti v roke razsodniku, se mora to izvršiti svobodno in ne pod pritiskom. — S to izjavo je Rusija dobila jasen odgovor, da nima na Balkanu nič iskati proti volji Avstrije. Bulgari so s to izjavo dobili v svojem težkem položaju novega poguma.

Listek

V deveti deželi.

iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M. (Dalje.)

Spomnil sem se ostalih, S težavo sem se vlekel k njim ter jih začel polivati in škropiti z vodo. V veliko moje veselje sem spoznal, da je še življenje v njih, in počasi so zopet prišli k zavesti: najprej Umslopogas, za njim drugi. Pili so vodo kakor gobe. Ker pa nam je začelo postajati hladno — čudno nasprotje: pravkar prestalo vročino — smo začeli zopet lezti v svoja oblajčila, kakor je sploh kdo mogel.

Pri tem je pokazal Tomič na levo čolnovo stranico, ki je bila čisto ožgana, na nekaterih mestih že samo ožgje. Ako bi bil čoln narejen kakor naši v Evropi, bi se bile vsled vročine skrivile deske, tako da bi bila prišla voda vanj in bi se bili potopili. Na srečo pa je bil iztesan iz debla ene same velike vrbe in bil na dnu in ob straneh debel nad tri palce.

Kaj je bil tisti grozni plamen, nismo nikdar dognali, vendar pa sodim, da so delovali tam plini podzemeljskih ognjenikov.

Kakor hitro smo se oblekli, smo začeli razmotrivati, kje da bi bili sedaj. Rekel sem že, da je bilo visoko gori svetlo, in ko smo to svetlobo natančneje preiskali, smo spoznali, da je prihajala od neba. Naša reka sedaj ni več tekla pod zemljo, po temnih, človeku nedostopnih votlinah, ampak med strahovitimi stenami, ki gotovo niso merele manj nego dva tisoč čevljev v visokost, tako da je vladal pri nas v globo-

čini mrak, dočim se je visoko nad nami razprostiralo nebo. Na obeh straneh so se dvigale strahovito strme stene, da se nam je kar začelo vrteti v glavi, ko smo skušali na oči meriti višino nebotičnih sten. Mala maroga neba, ki je kazala, kje se končujejo, je bila kakor modra nit sredi temnih sten. Nikjer ni bilo opaziti drevesa ali grma.

Ob robu reke je bil majhen breg, ki so ga tvorili okrogli kosi skal; neprestano delovanje vode jim je dalo to obliko, da je bilo videti, kakor da bi ležale tu okamenele topovske kroglice. Kadar je vodo podzemeljske reke narastla, ni bilo med navpičnimi stenami in vodo očitvidno nobenega brega; sedaj pa je bil ta breg širok kakih sedem korakov. In tukaj na tem bregu smo sklenili, da se po tolikih naporih malo odpočijemo in iztegnemo svoje odrevenele ude. Bil je sicer strašen kraj, a vseeno se je mogel človek nekoliko odahnuti po tolikih in takih grozotah. Treba je bilo tudi popraviti čoln in ga nanovo naložiti. Izbrali smo si prostor, ki se nam je zdel primeren, in po nekaj težavah se nam je naposled posrečilo potegniti čoln na suho ter zlezti na okrogle, neprijazne skale.

»Čudna je naša usoda!« je zaklical Tomič, ki je prvi stopil na suho. »Človek ne ve, ali bi žaloval in obupoval ali se smejal.«

Tomičev glas je divje odmeval med strmimi stenami. Ko smo se nekoliko udomačili na kamenitem bregu, smo se šli umiti in nekoliko oskrbet svoje opeklino, kolikor je bilo pač mogoče v takih okolnostih. Ker smo imeli za svetilko le še malo olja, smo morali z njim varčevati in ga nismo smeli trošiti v ta namen. Odrli smo enega izmed labudov ter si z mastjo njegovih prsi namazali svoje opečene ude, in pokazalo se je, da je bilo to prav izvrstno sredstvo za opeklino. Nato smo zopet naložili čoln, potem se pa lotili najvažnejšega opravila, namreč potolažiti svoje lačne želodce. Menim, da mi skoraj ni treba praviti, da smo bili vsi že silno lačni, kajti naša omedlevica je trajala več ur; kakor so kazale naše ure, je bilo sedaj poldne in čas za obed.

Posedli smo v krogu in se kmalu lotili našega mrzlega mesa; toda reči moram, da nisem imel posebnega teka. Po tolikem trpljenju minule noči sem se čutil slabotnega in glava me je strašno bolela, pa tudi meso je bilo vsled vročine dobilo poseben okus. Med jedjo je naenkrat vzbudil mojo pozornost nek šum, kakor da bi se nekaj plazilo po kamenju; ozrl sem se nazaj in zagledal tik za seboj na skali sedeti ogromnega črnega raka, ki je bil gotovo petkrat večji od največjega raka, kar sem jih kdaj videl.

Ta strašanska žival je imela naprej štrleče oči, ki so zijale v človeka, silno dolge, gibljive tipalnice in orjaške klešče. Toda ni bila dolgo ta žival sama. Od vseh strani so začeli lezti kar tucati teh groznih živali proti nam; zdi se mi, da jih je privabil vonj mesa izmed ka-

menja, iz jam in lukenj. Nekateri živali so prišle čisto blizu nas. Kakor začaran sem strmel spričo nenavadnega pogleda in pri tem sem videl, kako je ena izmed teh zverin iztegnila svoje orjaške klešče in tako vščipnila nič hudega slutečega Tomiča, da je visoko poskočil in zakričal na vse grlo, da je grozovito odmevalo in gromelo med skalovjem.

Drugi se je istočasno lotil Alfonza in ga prijel za nogo; ni se hotel ločiti od nje, tako da je nastal grozovit prizor. Umslopogas je zgrabil svojo sekuro in razčesnil raku lupino. Žival je začela čudno cviliti in se peniti, tako da je privabila s tem cele množice svojih prijateljev iz neznanih skritih lukenj in votlin. Ko so raki zapazili, da je njihov tovariš ranjen, so padli po njem, mu trgali s svojimi orjaškimi kleščami ud za udom ter žrli.

Pograbili smo, kar nam je prišlo pod roke, kamenje, vesla itd. ter se vrgli nad te pošasti, ki so razširjale grozen smrad in kojih število je bilo vedno večje. Kakor hitro smo razbili temu ali onemu debelo lupino, so drugi zgrabili ranjence in jih požirali. A pošastim to ni bilo dovolj. Kadarkoli so le mogle, so iztegnile klešče proti nam, da smo se jim komaj branili. Velikanski rak je zgrabil labuda, ki smo mu bili odrli kožo, in ga začel vleči seboj. Kakor bi trenil, se je vrgla cela množica na plen in začel se je strahovit, oduren prizor. Pošasti so cvilele in se penile, trgale labuda in druga drugo.

Čudno se sicer sliši, a vseeno je res, da je bilo nekaj pretresljivo človeškega na teh peklenskih stvorih — bilo je videti, kakor da bi vse najslabše človeške strasti prešle v lupino teh velikih rakov. Bili so tako neznansko pogumni in razumni, da se je dozdevalo, da imajo razum.

»Veste kaj, fantje, pojdemo odtod, sicer izgubimo svoje glave,« se je oglasil Tomič in mi drugi se nismo obotavljali. Porinili smo čoln, okrog katerega so gomazile živali, s skalovja ter smo odrinili sredi reke, pustivši za seboj ostanke našega kosila.

»To so pa zlodeji tega kraja,« je rekel Umslopogas, in jaz sem bil skoraj pripravljen, da mu pritrdim. Njegove opazke so bile kakor njegova sekira — točne in ostre.

»Kaj pa sedaj?« je vprašal Vojnovič.

»Vozimo se dalje, mislim,« sem odgovoril, in vozili smo se.

Celo popoldne in prav do večera smo plavali v mraku pod modro progno sijnega neba. Niti opazili nismo, kdaj se je končal dan in pričela noč, kajti doli v tem velikanskem brezdnju nismo opazili razlike, dokler se ni oglasil Tomič in nam pokazal zvezdo ravno nad nami, ki smo jo opazovali z velikim zanimanjem, ker nismo vedeli nič boljšega. Kmalu pa je zopet zginila, temu je nastala popolna in znani šumeči glasovi so polnili ozračje.

»Zopet pod zemljo!« sem rekel in skoraj zaječal, ko sem dvignil svetilko.

Resnica; zopet smo bili pod zemljo, kajti ravno sem mogel že razločevati strop. Prepada je bilo konec in prišel je nov predor.

Napočila je nova dolga, dolga noč, polna nevarnosti in groze. Preutrudljivo bi bilo naštevati vse dogodke, zato pa samo povem, da smo okrog polnoči zadeli na neko ploščato, naprej štrlečo skalo sredi reke, da bi se bili skoraj prevrnili in utonili. Vendar se nam je posrečilo čoln spraviti naprej in nadaljevati neprijetno pot.

Tako so nam minevale ure, dokler ni kazala ura tri. Vojnovič, Tomič in Alfonz so spali; Umslopogas z drogom v roki je bil na sprednjem delu čolna, jaz pa sem krmaril. Naenkrat sem opazil, da vodna brzina narašča; začul sem Umslopogasa, ki je nekaj zaklical, takoj nato pa sem zaslišal šumenje in pokanje vej in opazil sem, da se je čoln prerival skozi viseče grmovje in ovijalke. Še ena minuta, in puh sladkega, svežega zraka mi je pihljaj v obraz. Začutil sem, da smo prišli iz predora in plavali po odprti vodni gladini. Čutil sem, pravim, kajti vsled popolne teme, ki pogosto nastopi tik pred dnem, nisem mogel videti ničesar. Silno sem bil vzradošen. Bili smo rešeni grozne reke. Sedel sem v čoln, užival prijetni nočni zrak in nepotrpežljivo čakal dneva.

ENAJSTO POGLAVJE.

Zopet nad zemljo.

Dobro uro sem sedel in čakal; Umslopogas je bil medtem zaspal. Na vzhodu se je začelo svitati in velike megle so se začele vlačiti nad vodno gladino liki duhovi davno pozabljenih dni. Bila je sopara, ki se je dvigala iznad svoje vodne postelje, da pozdravi solnce. Sivi svit je postal rdečkast in nato rdeč. Sijajna svetloba se je prikazala na vzhodnem nebu ter pošiljala oznanjevalce dneva na njihovo hitro pot, ki so razprševali pošastne sopare in megle ter se dotikali vrhuncev daljnih gora. Še trenutek in odprla so se zlata vrata in prikazalo se je solnce v vsem svojem blešku — bil je dan.

Vendar še vedno nisem mogel videti drugega kot krasno sinje nebo nad seboj; nad vodno gladino so še vedno ležale debele meglene plasti, kakor da bi bila cela gladina pokrita z orjaškimi blazinami. Polagoma pa je solnce vsrkalo te megle in tedaj sem spoznal, da plavamo po mirni, lepo modri vodi, vendar obrežja še nisem mogel videti. Kakih osem, deset milj za nami se je razprostirala dolga vrsta hribov, ki so tvorili na tisti strani bregove jezera, in skoraj ne dvomim, da se je nekje tam izlivala v jezero naša podzemeljska reka. Kakor sem se pozneje prepričal, je bila stvar res taka. Kako izredno močan pa je bil tok te skrivnostne reke, moramo sklepati iz tega, da je čoln še celo v tej daljavi brez naše pomoči plaval dalje. Kmalu nato sem pa opazil, ali pravzaprav Umslopogas, ki se je bil medtem pre-

budil, neko drugo stvar, ki je bila silno neprijetna.

Opazil sem namreč na vodi neko belo reč in obrnil nanjo svojo pozornost. Veslala sva tja in našla, da je bilo to truplo mrtvega človeka, obrnjeno z obrazom navzdol. Stvar ni bila prijetna, a mislite si mojo grozo, ko ga je Umslopogas z veslom obrnil na hrbet in sva v vpadlih potezah obraza spoznala — koga neki, kaj mislite? Nikogar drugega, kakor našega ubogega vakvafija, ki ga je pred dvema dnevo- ma vrtinec podzemeljske reke potegnil pod vodo. Silno sem se ustrašil. Menil sem, da smo ga za vedno pustili za seboj, a tok ga je nesel s seboj, naredil je z nami vred strašno pot in z nami vred dospel semkaj. Bilo ga je strašno videti, kajti opazili smo sledove ognja, ki se ga je moral dotakniti, — ena roka je bila kar posušena in lasje ožgani. Poteze njegovega obraza so bile vpadle, kakor sem rekel, a so vendar še obdržale tisti strašni, obupni izraz, ki sem ga videl na njegovem obrazu, ko se je potapljal.

Ta pogled me je v resnici silno pretresel, kajti moji živci so bili vsled strašnih doživljajev zadnjih dni itak zelo slabi. In prav iz srca sem bil vesel, ko se je začelo truplo naenkrat potapljati, kakor da bi bil dopolnil sedaj svojo nalogo, ko se nam je še enkrat prikazal. Pogrezal se je v prozorne globine, dolgo časa smo ga mogli še videti, dokler ni nazadnje izginil, in le dolga vrsta veselih zračnih mehurčkov, ki so se lovili proti vodni površini, je še kazala, kje je izginil. Naposled so izginili tudi mehurčki. Umslopogas je zamišljen zrl proti kraju, kjer se je bilo pogreznilo truplo.

»Zakaj pa je šel za nami?« je vprašal. »Slabo znamenje je to za naju, Makumazan.« In nasmejale se je.

Jezno sem ga pogledal, kajti taki neprijetni namigljaji mi niso kar nič všeč. Prav tedaj so se zbudili tudi ostali ter bili neizrečeno veseli, da so imeli za seboj grozno podzemeljsko reko in zopet enkrat videli sinje nebo. Nato smo se jeli pogovarjati in posvetovati, kaj nam je najprvo storiti. Vsi smo bili edini v tem, da smo bili silno lačni in da nismo imeli drugega kakor malo suhe divjačine, ker smo morali vso svojo zalogo živeža prepustiti onim strašnim rakom. Zato smo sklenili, da bo dobro, če skušamo priti čimpreje do brega. Toda sedaj je nastala nova težava. Bilo nam je docela neznano, na kateri strani je breg, kajti kamorkoli smo se ozirali, nismo videli drugega, nego širno gladino blesteče modre vode, le daljno skalovje je pričalo, kje se je podzemeljska reka izlivala v jezero. Ker smo pa kmalu opazili velike jate vodnih ptic, ki so prihajale od naše leve strani, smo sklepali iz tega, da so prihajale od svojih bivališč na bregu. Odveslali smo zato tja. Ni trajalo dolgo in potegnila je precej močna sapica, ki je pihala prav v smeri, kamor smo bili namenjeni. S pomočjo droga

in odeje smo si naredili zasilno jadro in veselo pluli dalje. Med potjo smo povžili ostanke mesa, ki smo ga oprali v sladki jezerski vodi, prižgali pipe in čakali, kaj pride. (Dalje.)

Leto 1812.

(Doživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

DVANAJSTO POGLAVJE.

Razni dogodki.

Hrepenenje, priti zopet-med žive ljudi, me je gnalo, da sem kolikor mogoče pospešil svoje korake. Prišel sem po cesti do nekega mesta, na katerem je bila cesta tako natlačena z razbitimi vozovi in mrtvimi konji, da sem se moral ustaviti in gledati, kako pridem naprej. V istem trenutku sem se proti svoji volji zgrudil na tla in obsedel na vratu nekega konja, na katerega truplu so pričala razna mesta, da so ga hoteli razrezati. Konjsko mrhovino so obdajala mrtva trupla onih, ki so bili ob njej omagali. Ko sem tedaj popolnoma onemogel, sam in zapuščen sedel v grozni tišini sredi širnega mrtvaškega polja, so me obšle najturobnejše in najobupnejše misli. Mislil sem na svoje tovariše, od katerih me je bila ločila čudna usoda, mislil na domovino in na starše; bilo mi je, kakor da v mislih od vseh jemljem slovo, in začel sem jokati kakor dete. Solze pa so mi nekoliko olajšale srce in mi dale zopet novega poguma.

Pod roko, ob konjevi glavi, sem otipal majhno sekuro, kakršne smo sploh imeli pri stotnijah seboj. Vzel sem jo v roko, da bi poskusil, če se mi bo posrečilo, odsekati košček konjskega mesa; moj trud je ostal brezuspešen, a delo me je bilo vsaj nekoliko ogrelo.

Ko sem nameraval vstati in nadaljevati svojo pot, zapazim v snegu več majhnih, rdečih koscev ledu. Pobral sem enega in spoznal, da je bila to zmrznjena konjska kri. Očividno je bila žival ubita, kakor se je večkrat zgodilo, da so ji odprli žile in tako dobili kri. Ta najdba je bila zame dragocena. Takoj sem pojedel nekaj teh ledenih koscev in se čutil takoj nekoliko močnejšega. Nato sem pobral po tleh vse, kolikor sem jih mogel dobiti, jih skrbno spravil v svojo torbo in nato z zaupanjem v božjo pomoč zopet nadaljeval svojo pot, vedno gledajoč na to, da sem se kolikor mogoče umikal mrtvim truplom. Kakor hitro se je skrtil mesec za oblak, sem se ustavil, ali le tipajoč stopal v temi dalje, ko se je pa zopet prikazal, sem toliko hitreje podvizal svoje korake.

Čez nekoliko časa sem zagledal nekaj pred seboj, kar sem smatral najprej za pratežni voz, ko sem pa prišel bliže, sem videl, da je voz neke marketenderice, ki sem ga od Krasnoja sem večkrat videl in na katerem sta se vozila dva težka ranjenca.

Konji, ki so bili vpreženi v voz, so bili mrtvi in deloma že objedeni, okrog pa so ležala s snegom napol pokrita trupla sedmih mrtvecev. Skoraj vsa trupla so bila

oropana obleke, le eno je bilo še ogrnjeno s kožuhom. Stopil sem bliže, da jih ogledam natančneje, ali, da odkrito priznam, da si prilastim topli kožuh; a sedaj sem dognal, da je bila oseba v kožuhu ženska. Vsekakor je še živela, ko so jo morali drugi zapustiti, kajti drugače bi bilo skoraj neverjetno, da bi ji bili pustili kožuh.

Nato sem krenil proti konju. Čeprav sem ravnokar poskušal svoje slabotne moči na enakem predmetu, vendar je bil nagon samoohrane presilen, da bi bil obupal nad vsakim novim poizkusom. Toda tudi sedaj je ostal ves moj trud brezuspešen, in ko sem z divjo silo hotel živati iz telesa iztrgati srce, jetra ali sploh kaj drugega, sem izgubil pri tem svojem poslu celo en prst svoje desne roke. Ko sem v meseču marcu prišel v Pariz, mi ta roka še ni bila ozdravela. V svoji grozoviti lakoti bi bil na mestu pogoltnil vsak košček mesa, ki bi ga bil mogel dobiti v roke.

Truden sem bil, da sem komaj še stal pokonci; sklenil sem tedaj, da ostanem čez noč v pokritem vozu, v katerega nisem bil še prav nič pogledal, ker sem bil prepričan, da ne dobim v njem ničesar za želodec. Predno pa sem splezal v voz, sem še enkrat stopil k mrtvi ženski, da ji vzamem kožuh, ki sem ga hotel porabiti kot odejo. Ravno sem premaknil truplo, da bi odpel jermen, s katerim je bila mrtva ženska prepasana, kar začujem iz voza bolesten klic, da sem v istem trenutku obstal. Prestrašen se obrnem okrog in zopet začujem:

»Marinka! Marinka! daj mi pitil umiram!«

Še vedno sem stal na mestu kakor okamenel in zopet zabrope isti glas:

»O moj Bog! moj Bog!«

Sedaj se spomnim, da ležita v vozu oba ranjenca in najbrž niti ne slutita, da so njiju drugi zapustili.

Primem tedaj za rob voza, se vzpnem na oje in vprašam: »Ali vam morem kaj pomagati?« Umirajoč glas mi dè zamolklo: »Vode, vode!«

Na misel mi pride zmrznjena kri, ki sem jo imel v torbi. Stopim torej na tla, vzamem iz torbe kos zledenele krvi, splezam v voz in tipajoč okrog iščem tistega, ki je prosil vode. Otikal sem ga, kajti še vedno je vzdihoval, in dognal, da mu manjka leva noga.

Na vprašanje, h kateremu polku spada, nisem dobil odgovora. Ko sem našel njegovo glavo, sem mu z veliko težavo vtaknil v usta kos krvi. Mož poleg njega je bil mrzel in trd kakor kamen. Poizkušal sem ga dvigniti iz voza, da bi sam legel na njegov prostor in tako počakal dneva, da bi potem z drugimi, ki so bili še za mano, nadaljeval svojo pot, a moj napor je bil brezuspešen. Niti toliko moči nisem več imel, da bi ga bil premaknil, kaj še, da bi ga bil dvignil preko visoke stranice voza. Oba plašča, ki sta ležala preko mrtvega, sem razgrnil na tovariša, a sem takoj zapazil, da jih tudi ta ne bo rabil dolgo več. Še nekaj časa sem držal na nogah mrtvega in iskal z rokami po vozu, da bi našel kaj koristnega, a našel nisem ničesar. Še enkrat sem nagovoril onega, ki je bil brez noge, a ko se ni oglasil, sem potipal njegov obraz; bil je mrzel, in v ustih je še

tičal košček ledu. Tudi ta je bil rešen zemeljskega trpljenja.

Na vozu torej nisem mogel ostati, ker nisem hotel ležati neposredno na mrtvih, zato se mi je zdelo najboljšje, da jo zopet pobermem naprej. Puško pod pazduho kakor lovec, dve lovski torbi, eno iz rdečega marokina obešeno preko hrbta, drugo iz sivega platna na desni strani, sekuro na levi, kos ledu v ustih in obe roki v hlačnih žepih, tako opravljen sem se zopet odpravil naprej. Bilo je morda okrog devete ure. Mraz ni bil več tako rezek, burja se je bila nekoliko polegla, snežilo ni več. Vedno sem se držal smeri proti gozdu.

Luna mi je svetila; čez kake pol ure pa so jo zakrili gosti oblaki. Kaj neprijetnejšega se mi skoraj ni moglo prigoditi. Oprt na puško in z nogami stopicajoč po snegu sem za trenutek obstal, da se oko privadi teme, in ko se je to zgodilo, sem šel zopet dalje. Nekaj časa pozneje se mi je zazdelo, da ne hodim več po cesti, kajti hoteč sapi umakniti obraz, sem ji polagoma nehote in nevede obrnil hrbet in stopal tako v napačno smer. Ker nisem videl niti nobenega zaostalega človeka, niti konj ali voz, je bilo to najgotovješe znamenje, da sem zgrešil pravo pot.

(Dalje.)

Deželni odbor.

Kranjske občine, župani in drugi posestniki imajo vedno več ali manj opravka z deželnim odborom in njegovimi člani. Da bi vsakdo vedel, na katerega deželnega odbornika se ima obrniti v zadevi, ki jo ima na srcu, objavljamo tukaj stroke, katere imajo v rokah posamezni gospodje pri deželnem odboru.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič: vse personalije; umetništvo, gospodinjске šole in gospodinj-ski tečajji, ustanove.

Deželni odbornik g. Josip Anton grof Barbo: železnice; deželna kultura, in sicer: vinarstvo, ribarstvo, gozdarstvo, sadjarstvo, živinozdravništvo, kmečijska družba, podkovaška šola, šola na Grmu, posestvo na Robežu; obramba poljščine; stanovske stvari; prisilna delavnica; oskrba za zamemarjeno mladino v deželni prisilni delavnici; pospeševanje tujskega prometa.

Deželni odbornik g. dr. Evg. Lampe: deželne finance; živinoreja; zboljšanje hlevov; mlekarstvo; sirarstvo; deželna banka; ceste; melioracije in vodovodi; izkoriščanje vodnih sil za električne naprave; zadružništvo, agrarske operacije.

Deželni odbornik g. dr. Vladislav Pegan: občinske stvari; gasilno-stražni zaklad; stavbnske stvari; pritožbe v cestnih zadevah, izvzemši administrativno tehnične zadeve; deželnozbornske zadeve; lovske zadeve; deželna psclopja; rekurze zoper odmero davščine od vrednostnega prirastka.

Deželni odbornik gosp. dr. Fran Novak: vojaške zadeve; pri-

prega; deželni muzej; bera; statistika, deželni teritorij; odgon; konsignacije in računi oskrbnih stroškov za izvenkranjske bolnice.

Deželni odbornik gosp. dr. Ivan Zajec: šolstvo; trgovska šola; deželni dobrodelni zavodi in javne bolnice, izvzemši konsignacij in oskrbne stroške za izvenkranjske bolnice; odpis bolniških oskrbnih stroškov, zdravstvo; obrt; visokošolske podpore; oskrba za zanemarjeno mladino v salezijanskem zavodu; ubožne zadeve in deželno gledališče.

Dom in svet.

Zvršilni odbor Slovenske Ljudske Stranke je v svoji seji dne 16. t. m. soglasno sklenil: Zvršilni odbor Slovenske Ljudske Stranke čestita načelniku stranke k petdesetletnici, zagotavljajoč ga neomejenega zaupanja stranke. Zvršilni odbor prosi načelnika stranke, naj prezira osebne napade, o katerih je vsakomur znano, da nimajo nobene stvarne podlage; naj mu bo v zadostilo, da stoji ljudstvo v neomajni zvestobi za njim in da taki napadi ne dosežejo drugega, kot da se stranka še ožje oklene svojega voditelja.

Nevarno je zbolel gospod zlato-mašnik Andrej Volc, župnik v p. v Olševku pri Kranju.

Iz sodne službe. Deželne sodnije svetovalec je postal okrajni sodnik Karel Zotman v Ljubljani; sodnik Fr. Pernuš v Kraju je imenovan za c. kr. okrajnega sodnika in sodnijskega predstojnika na Vrhniki; avskultant Stan. Jenčič je imenovan za sodnika v Ložu. Sodnik Ant. Avsec je premeščen iz Loža v Brdo, sodnik Anton Sajovic je pa premeščen iz Brda v Kranj.

Sedemdesetletnica škofa Krapca. Naslednik škofa Strossmajerja v Djakovu, gospod dr. Ivan Krapac, ki je ravnokar okreval od smrtnonevarne bolezni, je praznoval v četrtek na Slatini pri Rogatcu dopoljnno sedemdesetletnico. Presvitli je rojen dne 19. junija 1843. v Karlovcu in je od leta 1910. škof v Djakovu.

Na kranjskem kolodvoru se je ubila Marijana Golob z Gorenje Save, ko je pomagala nalagati les v skladišču. Z enega teh skladišč je padla in je bila na mestu mrtva.

Sprejem v prvi gimnazijski razred v Ljubljani. Na drugi državni gimnaziji v Ljubljani (Poljanska cesta) bode vpisovanje za prvi razred šolskega leta 1913/14 v nedeljo, dne 29. junija 1913 dopoldne od 9. do 12. ure v ravnateljjevi pisarni. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev in prineso s seboj krstni list in obiskovalno izpričevalo zadnje ljudske šole. Sprejemni izpiti bodo v soboto, dne 5. julija od 9. ure dopoldne dalje. Zunanji učenci se lahko tudi pismeno zglase, ako dopošljejo imenovane listine pravočasno ravnateljstvu, zglasiti se pa morajo vsaj pred izpitom osebno pri ravnateljstvu.

Naročnike in naročnice lista »Ave Marija«, ki ga razpošilja Družba sv. Rafaela v Ljubljani, najvljudnejše pravimo, da blagovolijo poravnati zaostalo vsoto za letos, in nekateri naročniki tudi za nazaj, v najkrajšem času, ker moramo naročnino poslati uredništvu v Ameriko. Družba sv. Rafaela za izseljence v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38.

Delovodska šola za elektrotehniko na c. kr. državnih obrtnih šolih v Ljubljani se otvori s pričetkom šolskega leta 1913-1914, to je 17. septembra 1913. Delovodska šola za elektrotehniko ima nalogo, pripravljati obsikovalce s poukom teoretično in praktično za njihov prihodnji poklic tako, da bodo lahko opravljali posle delovodij, monterjev, strojnih risarjev itd. Učna doba traja dva celoletna tečaja. Učenci so redni ali izredni. Za vsprejem je treba dokazati: 1. da je prosilec dovršil 17. leto, oziroma da ga dovrši v tistem letu, v katerem je vstopil; 2. da je dovršil ljudsko šolo in 3. da se je izučil kakega mehanično - tehničnega ali elektrotehničnega obrta, ali pa da ima vsaj triletno prakso v takem obrtu. Pri vstopu se je izkazati z naslednjimi listinami: a) krstni (rojstni) list; b) zadnje ljudsko - šolsko izpričevalo; c) morebitna izpričevala o obrtnih učiliščih, v katere je hodil prosilec za časa učenja pri mojstru (obratna nadaljevalna šola, javna risarska šola, razni kurzi itd.); d) učno izpričevalo, oziroma delavsko knjižico; e) od domačega župana izdano potrdilo o neomadeževanem vedenju; f) v dvomljivih slučajih domovinski list. Vpisovanje se vrši v dneh 15. in 16. septembra. Vpisnina znaša 2 K, šolnina 5 K, delavniška taksa 6 K. Ubožni učenci lahko dosežejo na podlagi posebnih, na deželno vlado naslovljenih prošelj o sproščenju plačevanja šolnine in delavniške takse.

Poškodbe vsled vojaških vaj. Poslanec Žitnik in tovariši so vložili interpelacijo na ministrstvo za deželno brambo, ali hoče potrebno ukreniti, da se vojaške strelne in druge vaje ne bodo vršile v nasadih na njivah in da vojaki plačajo vso storjeno škodo. Tretje korno poveljstvo v Gradcu je lani izdalo povelje, naj vojaki na vajah ne delajo škode na njivah, travnikih in pogozdenih zemljiščih. Toda nazvlic temu povelju so topničarji iz Ajdovščine v nasadih posestnikov iz Dolge Poljane napravili barakó in izvršujejo tudi vaje. Isto nameravajo storiti sredi julija v Mlačnem nad Tunjem pri Št. Petru. S tem pa trpe nasadi in tudi mnogi posestniki. Vaje seveda morajo imeti vojaki, toda lastniki zemljišč ne morejo trpeti škod, ki se ponavljajo ob takih prilikah. Vse poškodbe naj županstva naznanijo vojaškemu poveljstvu, in če to ne pomaga, okrajnemu glavarstvu, da jim izposluje odškodnino in prepreči nadaljne poškodbe.

Žrtvi alkohola. G. Šembur iz Kandije je odposlal dne 17. t. m. svoja dva hlapca v Mirnopeč, da pripeljeta voz

slame. Ta dva sta se tam tako nasrkala, da se je na poti v Kandijo eden ubil, drugi pa težko ranil. Voza, naloženega s slamo, nista v Kačji ridi zavrla in zato je šlo, kakor pravi preživeči hlapec, »kakor Ilija« v dolino. Vage voza so tolke po konjih in ti so se naposled še splašili, skočili v stran proti jarku ter voz nagnili, tako da sta oba na cesto padla. Eden je bil takoj mrtev, drugi pa pripeljan težko ranjen v bolnišnico. Ker sta hlapca sama zakrivila nesrečo, ni bilo sodnega ogleda in so ubitega odpeljali v mrtvašnico. Ubiti je bil marljiv fant, samo rad je pogledal v kozarec.

Deklica izginila. Dne 13. junija je izginila 17letna Marija Likarjeva, hčerka gostilničarja v Toplicah pri Zagorju in ni o njenem bivanju nobenega sledu; izkjučeno ni, da si je s samoumorom končala življenje. Postave je srednjeveške in srednjekrepke, obraza polnega, rdečih lic, zaokroženih ust in ima lepe bele zobe, modre oči, kostanjaste lase, zvezane s črno žametasto pentljo. Govori potihno in počasi in je večša slovenščine in nemščine. Obležena je bila v črno bluzo, rjavo krilo in črn predpasnik. Okolu vratu je imela srebrno verižico s križcem in triperesno deteljico. Ker je dekle izredno lepe vnanjosti, ni izključeno, da je padla v roke kakemu trgovcu z dekletji.

Surov železničar. Preteklo soboto zvečer je našel osemletni sinček policijskega stražnika Jerončiča v Trstu za železniško progo precejšen hloď, ki ga je menda hotel odnesti domov. Pri tem pa je zapazil dečka neki železničar, ki ga je začel naganjati s kamenjem. Fm kamen je pogodil dečka v glavo, da se je takoj zgrudil ves krvav. Zdravnik je dognal, da ima dečko počeno lobanjo, iz katere silijo možgani. Njegovo stanje je ubupno.

Grozen roparski umor. V ulici Capitelli šte. 9 v Trstu je stanovala postarna Angelika Fiamentini, koje mož je že sedem mesecev v bolnišnici. Da bi lažje izhajala, je oddala žena eno sobico svojega stanovanja dne 15. t. m. mladima človekoma, ki sta se izdajala za zakonski par. On se je imenoval Cesari in je rekel, da je 21 let star, doma pa iz Italije. Pretekli petek zvečer sta oba tujca zapustila svoje stanovanje in ni ju bilo več domov. To se je zazdelo ljudem sumljivo, tembolj, ker drugo jutro tudi Fiamentinijeve ni bilo na izpregled. Ker le ni bilo nikogar od nikoder, so stanovalci vlomili v stanovanje Fiamentinijeve, kjer so našli starko z robcem zadavljeno. Njeno stanovanje je bilo oropano — mladi tuji par je vse oropal in pokradel — le v nekem predalu je ostala hranilna knjižica, glaseča na 1500 kron vloge. Roparska morilca sta gotovo že v petek zvečer zapustila Trst.

Gibanje proč od Rima. Glasilo avstrijskih proćodrimovcev, »Tägliche Rundschau«, poroča, da je pristopilo lansko leto k protestantizmu 4867 oseb. Med temi 4372 odpadlih katoličanov,

iz protestantizma je pa pristopilo v katoliško Cerkev 1262 oseb. Gibanje »Proč od Rima« se je začelo v Avstriji l. 1898. Tekom 14 let sta pristopili k protestantizmu 70.502 oseb. Većidel jih je izvabila iz katoliške Cerkve agitacija protestantovskih pastorjev.

Črne koze na Reki. Na Reki je že umrlo par oseb za črnimi kozami. Iz strahu pred boleznijo in pa na zapoved oblasti si daje prebivalstvo staviti koze v tako silnih navalih, da delajo neprenhoma trije zdravniki s svojimi pomoćniki. V štirih dneh je bilo do ponedeljka cepljenih krog 20.000 ljudi.

Kako je lep krčmarski stan! V nedeljo ponoči je prihitel k policiji neki Filip Dimitrio, ki ima krčmo v ulici Riborgo v Trstu. Ko se je zasopljeni mož nekoliko umiril, je začel za božjo voljo prositi, naj vendar gre kdo z njim, kajti doma mu hoćejo pijanci vse razbiti. Ođšla sta z njim dva stražnika in dva agenta in petorica je lahko gledala, kako so pijanci stali v dveh taborih in se obmetavali s kupicami, krožniki, steklenicami in sličnimi predmeti. Novodošleci pa so došli že proti koncu bitke, kajti bilo je že vse drobno, šipe na oknih, stoli, mize in posoda. Radi tega je boj tudi ponehaval, da, kakor bi trenil, je prenehal, ko so razbijajoči zagledali stražnike in — pobegnili.

Uzorna občinska mesnica v Zagrebu izvršno voloskega. Prodaja samo prvovrstno volosko meso (kravje in bikovo je izključeno), in sicer po nižjih cenah nego drugi mesarji. Meso nabavlja deloma iz inozemstva: iz Srbije in Rumunije, deloma pa doma. Pravkar je z nekim domaćim trgovcem sklenila kupćijo za 180 pitanih volov. V mesecu maju se je v mestni mesnici prodalo 80 volov, to je 20.301 kg govejega mesa in 93 telet, ki so dala 4317 kg mesa, in deset prašičev ali 1109 kg svinjskega mesa. Skupni promet je znašal 40.321 kron 16 vin.

Avstrijska in nemška vojaška moć. V Nemćiji je sprejel državni zbor novo vojaško postavo. Po tem zakonu bo imela Nemćija sledeće število vojakov: v miru 770.000 vojakov, v vojni 6.000.000. Po številu prebivalstva bi morala imeti Avstrija, ako bi hotela iti roko v roki z Nemćijo, v miru 650.000 služećih vojakov, v vojski pa 5.000.000 bojevnikov. V resnici nosi sedaj v miru vojaško sukno 350.000 vojakov, v vojski pa bi prišli v poštev 3.000.000. Italija, tretja zaveznica, ima v mirovnem stanju 280.000, v vojski bi jih spravila skupaj dva in pol milijona. Nemćija gleda baje svoji zaveznici zaradi njujine vojaške nejakosti postrani in pravijo, da bo zahtevala, da se tudi v Italiji in Avstriji število vojakov zviša.

Oderuški srbski denarni zavod. Srbski list na Hrvaškem »Srbobran« priobćuje podpisan dopis, v katerem se na podlagi mnogih posameznih slučajev dokazuje, da »Srbski kreditni zavod«, delniško društvo v Novi Gradiški, nezasišano odira kmete, od katerih pod raznimi naslovi jemlje za posojila po

20—25% obresti. Istotako neusmiljeno postopa pri iztirjavanju posojil ter je napravil že nešteto kmetov na boben.

Šala sedanjega papeža. Svetega Očeta nadlegujejo več ali manj nadarjeni slikarji in slikarski učenci, da bi ga smeli slikati. Dobrodušen, kakor je, jim prošnje ne more odreči. Zadnjič je sedel nekemu takemu nadebudnemu mladeniču četrt ure. Slikar si je začrtal poteze, potem pa sliko doma dovršil. Sedaj pa je hotel od dobrega papeža še več, namreč da bi mu sliko lastnoročno podpisal in dodal kak rek iz svetega pisma. Tudi to prošnjo je papež uslišal. Ko pa je sliko pogledal, je zapazil, da ni posebno dobro »zadet«. Vendar je hotel izpolniti obljubo. Ni se dolgo pomišljal, kar zapiše na zadnjo stran rek iz evangelija sv. Matevža: »Ne bojte se, jaz sem! — Pij X.«

Davek na igralne karte na Francoskem je znašal lani 2,939.491 frankov. Dosti, in sicer hudih kvartopirccev mora biti na Francoskem, da dajejo državi na leto tako lep dohodek.

Deset milijonov pasažirjev črez morje. Severonemški Lloyd v Bremenu je spravil dozdej črez morje v Zedinjene države deset milijonov potnikov. Desetmilijonski potnik se je ukrcal te dni na družbino ladjo »George Washington«.

Moč krščanskega življenja. Škof iz Toledo, Schrems, je povedal v Tiffinu pri birmi ta-le dogodek iz lastne skušnje: »Ko sem bil še župnik v Manistique, je prišel k meni anglikanski minister ter me prosil pouka v katoliški veri, češ, da hoče postati katolik. Seveda sem mu z veseljem ustregel. Vendar me je gnala razvednost, kaj je tega moža pripeljalo do tako odločnega koraka, pustiti svojo vero in stopiti v katoliško cerkev. Nekega dne sem ga vprašal po tem: »Ako hočem povedati naravnost,« pravi minister, »bila je to neka irska služkinja, katero sem imel v hiši. Videl sem to dekletce, kako lepo in čisto je živela, kako vestna je bila v spolnjevanju svojih verskih dolžnosti, kako je v nedeljo zgodaj vstala, da je opravila vse delo preje, da je mogla ob 8. uri k prvi sv. maši. Občudoval sem jo in strogo pazil na vse njeno življenje. Kolikor bolj sem jo opazoval, tembolj sem občudoval njeno življenje in toliko bolj spoštoval. In vprašal sem se, kaj nagiba to dekletce, da tako lepo živi? In posledica tega — da sem tudi jaz katolik.« — »Tako nisem bil jaz,« pravi škof, »ki je tega ministra spreobrnil, temveč to je bila priprosta dekla, to je bil krasen zgled njenega življenja po veri.«

Strašen zločin v Bremenu. Napad na katoliško Marijino šolo. Več učenek ustreljenih in ranjenih. Dne 20. t. m. dopoldne je vdrl brezposelni 30letni učitelj Schmied v katoliško Marijino šolo, ko so šolarji pravkar zajtrkovali. Na hodniku je ustrelil Schmieda učiteljica Pöhl, na katero je takoj ustrelil, a je ni zadel. Schmied je nato vdrl v šolsko sobo, kjer je bilo 65 deklic 6

do 7 let starih. Napadalec je pričel iz dveh revolverjev med deklice streljati. **Dve učenki sta se takoj zgrudili mrtvi na tla, tretja je, ko je bežala, padla po stopnjicah in si tilnik zlomila.** Deklice so bežale, Schmied je pa za njimi streljal. Šolski sluga je izkušal morilca prijeti, a Schmied je tudi nanj streljal, kroglja ga je zadela v brado in mu lice predrla. Neki učitelj je poskusil Schmieda od zadaj prijeti, ko je ta skozi okno na cesto streljal in še štiri osebe ranil. **A Schmied se je obrnil in ustrelil učitelja v trebuh. Učitelj je mrtev.** Morilec je nato bežal iz šole, razburjena množica ga je prišla in ga strašno pretepla. Iz rok razburjene množice je morilca iztrgala policija. Schmied je imel pri sebi šest revolverjev in veliko patron. Zdi se, da je blazen in so ga v bolnišnico oddali. Izmed otrok je bilo 15 do 20 otrok ranjenih, med katerimi so trije umrli, trije pa se s smrtjo borijo.

K raportu na enem svetu. Na vojaškem vežbališču v Debrecinu na Ogrskem je te dni 61. pešpolk imel vaje v ostrem streljanju. Ko so se vojaki postavili v vrsto, da bi streljali na tarčo, izstopi pešec Julij Goldberger ter prosi za dovoljenje, da gre iz vrste, češ da mu je slabo. Bil je zares ves bleđ. Stotnik mu je prošnjo uslišal. Vojak je šel kakih sto korakov v stran, potegnil puško z rame in se ustrelil v sence. Ta samoumor je vojake silno razburil in streljanje se je ustavilo. Preiskava je dognala, da je bil predstojnik Goldbergerju zagovedal k raportu, na kar je Goldberger rekel, da pojde, toda — na enem svetu.

Milijon za sliko. Pariški trgovec z umetninami Steengracht je nedavno nekemu drugemu trgovcu z umetninami prodal slavno Rembrandtovo sliko »Bethsabe« za en milijon frankov. Ta slika je bila leta 1781. prodana v Parizu za 1200 frankov, leta 1841. jo je kupil Steengracht za 7800 frankov in sedaj je šla za 1 milijon. Dasi je slika kot umetnina res neprecenljive vrednosti, vendar treba obsojati špekulacijo, ki se z njo uganja. Kupil slike ne bo nihče drugi kot kak ameriški bogataš, ki seveda ne bo vedel preceniti njene umetniške vrednosti, marveč jo bo kupil zgolj radi nezaslišano visoke cene in se kasneje tudi ne bo ponašal s sliko, marveč z vsoto, ki jo je zanjo plačal.

Poveljnik Port Arturja v bedi. Iz Moskve poročajo, da je nekdanjega poveljnika portarturske trdnjave, generala Stössla, zadela kap. Ohromel je in ne more govoriti. Njegovo gmotno stanje je jako žalostno. Pred nekaj dnevi je moral prodati svoje posestvo, da bi plačal dolgove.

Milijonsko volilo kmeta. Kmet Zalenicki na južnem Ruskem je zapustil izobraževalnemu in gospodarskemu društvu »Mianowski« svoje na 4600 rubljev cenjeno posestvo. Društvu se je zdelo to volilo premalenkostno in ga je hotelo odkloniti. Začasno pa je dalo posestvo v najem, pri čemer se je izgo-

tovilo poleg najemnine tudi delež čistega dobička. Kmalu potem pa so na omenjenem zemljišču našli neznansko bogate vrelce nafte, ki se že izkoriščajo. Preteklo leto je dobilo društvo 472 tisoč 657 rubljev kot delež čistega dobička, letos pa je pričakovati še večjih dohodkov.

Veter in vreme prineseta vedno s seboj nevarnosti ki uplivajo največ na glavo in obraz, ker se ju ne more tako z obleko zavarovati kot drugo telo. Zobobol, nevalgija v obrazu bolečine v ušesih in glavobol so na dnevnem redu. Svetujemo svojim bralcem še enkrat Fellerjev bolečine lajšajoči rastlinski esenc-fluid z zn. »Elzafluid«. Kdor ga še nima naj ga naroči pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 16 (Hrvatsko) 12 steklenic za 5.— K franko.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6

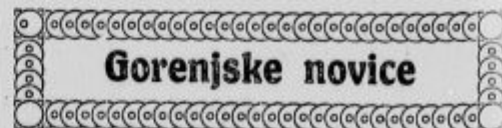
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči deželna Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Vsled mnogege sedenja, ki je v zvezi z našim poklicem, je učinek na gotova fiziološka delovanja telesa nedvomno zelo neugoden. Medtem, ko ljudje, ki se mnogo kretajo na prostem, kot n. pr. vojaki, lovci, vrtnarji, kmetovalci, pismonoše itd. le malokdaj trpe na zaprtju in zapečenosti, so učenjaki, odvetniki, pisatelji, uradniki i. dr. zelo čestokrat žrtve tega zla, ki začetkom nepazeno in zanemarjeno, lahko provzroči zelo hude posledice. Iz ohlapnosti črevesa in pojemanja fiziološkega izločevanja čreves se pri ljudeh, ki mnogo sedijo, razvije zaprtost. V odstranjenju istega je najboljšo naravno, prijetno zaužitno, točno in zanesljivo delujoče sredstvo pristna grenčica »Hunyadi Janos«, kar so pokazale izkušnje, ki jo lahko tudi vsak sam na sebi izvrši, in kar so dokazali že tisoči zdravnikov in vseučilišnih profesorjev v vseh kulturnih deželah sveta.

Gorenjske novice

g Bohinjska Srednja vas. Naš občinski odbor je sklenil v svoji seji dne 18. junija resolucijo, v kateri obsoja pcdle napade liberalnega časopisja na deželnega glavarja in voditelja S. L. S. dr. Šusteršiča ter mu izraža svoje neomejeno zaupanje. — Gradba nove ce-

ste zelo hitro napreduje. Škoda, da se ni obenem tudi privzela v delo regulacija ceste okrog Bohinja sploh, kakor je v načrtu. Po vsej tej cesti je dovoljena tudi vožnja z avtomobili, vendar pa je cesta posebno skozi vasi ponekod tako ozka in polna ovinkov, da se lahko pripeti velika nesreča.

g Homec. Živinorejska zadruga na Homcu sprejme na svoj pašnik v Šmarci več telet do 1. leta v pašo. Plača se na dan za pašo in oskrbovanje 20 h, za krmila pa tudi 20 h, skupaj 40 h. Telički dobe poleg paše vsak dan tudi oves, lanene tropine in seno. — Živinorejska zveza na Homcu naznanja članom živinorejskih zadrug v kamniškem političnem okraju, da je dobila neko planino na razpolago za pašo. Zato živinorejci, ki hočete dati svojo živino v planinsko pašo, prigrasite jo čimpreje zvezi.

g Selca. Na praznik sv. Petra in Pavla bo po jutranjem cerkvenem opravilu političen shod v Domu. Govorila bosta poslanca dr. Krek in Demšar. Pridite!

g Tržiške novice. Pretekli teden sta na en dan umrli dve vrli krščanski ženi, in sicer obe po kratki bolezni, ne da bi jima bilo mogoče prejeti vseh zakramentov: Marija Ahačič roj. Vidic in Alojzija Ribnikar. Prvi se je omračil um, drugi pa zastrupila kri. Ker je bila Ribnikar članica ženske Marijine družbe, jo je ta spremila z vencem in prižganimi svečami na zadnji poti. — Dekliška Marijina družba praznuje letos 15letnico obstanka. Za ta namen se za poznejši čas pripravlja večja slovesnost. — Bornovec Matej Ahačič je prejel za 40letno zvesto službovanje od deželne vlade svetinjo. — V Tržiču rojena Tomasini, hči nekdanjega tovarniškega knjigovodje, je v Trstu sprejela judovsko vero.

g Vodice. Lep dan je bil dne 1. junija, pa tudi pomemben za našo župnijo. Vršil se je mladeniški shod in ustanovitev Orla ob navzočnosti nad tisoč broječe množice. Jasno nam je obrazilo pomen telovadne organizacije za kmečko mladino br. Podlesnik, zvezni podpredsednik, s posebnim ozirom na dandanašnje družabne razmere. Navduševalno sta govorila tudi br. Rupnik iz Št. Vida in g. kaplan Krische. Po shodu se je vršil javen nastop Orlov šentvidskega okrožja v prostih vajah in na orodju ter se je s tem pokazalo ljudstvu praktično delo v telovadnicah. Ojunačili so se naši fantje za to vzvišeno društveno gibanje, in ni ga dne, da bi ne dobili novinca v orlovske vrste. Neko slovesno, a domače razpoloženje se je polotilo vseh navzočih, gledaje na sosedne brate Orle, ko so pri prosti zabavi po končanem shodu krasno prepevali narodne pesmi in ubrano udarjali na tamburice in se končno prisrčno poslovlili od nas z vzpodbudilom: »Krepko naprej po začrtani poti, ker v slogi in medsebojni bratski ljubezni in sopolmoči nam je gotova zmaga«. — Sličem, če še ne lepši dan se nam obeta za dne

6. julija t. l., ko bomo blagoslovili svojo društveno-orlovsko zastavo. Takrat nas posetijo Orli kamniškega okrožja, ki prikorakajo k nam z mengiško godbo na čelu iz Most. Slavnost se bo vršila popoldne ob 2. uri. Cerkveni govor bo imel naš poslanec dr. J. Ev. Krek, ki ga ljudstvo že željno pričakuje. Po cerkveni slavnosti pa se podamo s pohodom čez vas na veselični prostor v Lužarjevem vrtu k ljudski veselici, pri kateri bo sodelovala mengiška godba. Zabave in razvedrilnega smeha obeta dovolj bogati spored. Zato se nadejamo, da nas istega dne počaste tudi vsa sosedna bratska društva z zastavami, katere tem potom najprisrčneje vabimo v našo sredino in jim kličemo na veselo svidenje.

g Vodice. Dne 8. in 15. t. m. so se vršili občni zbori naše Hranilnice in posojilnice, kmetijskega društva in mlekarske zadruge od mnogobrojni udeležbi občinstva. Predavali so: Dr. Mohorič iz Ljubljane o kreditnih razmerah in kakovosti kreditov; dr. J. Adlešič o varnosti hranilnih vlog v kmečkih posojilnicah ter o zdravem, za kmeta edino rešilnem načelu »kmečki denar — kmetom«. Na občnem zboru mlekarske zadruge pa je jasno in poljudno predaval g. Legvart o sedanji trgovini z mlekom in nam podal nauke, kako si vzrediti dobre krave mlekariče ter kako se je zadrugnikom ravnati za časa krize v mlečni trgovini. — Takih, s časa primernih predavanj združenih občnih zborov si želimo vsako leto in se nadejamo, da bomo sličnega deležni tudi na občnem zboru tukajšnje živinorejske zadruge, ki se vrši dne 29. t. m. popoldne po litanijah, h kateremu vabimo vse vnete živinorejce. — Čudijo se naše sosedne župnije, da ne slišijo našega velikega zvona. Umolknil je, ker se nam je ubil na binškošni ponedeljek pri jutranjicah. Bil je pač iz slabega blaga. Toda meseca avgusta, kakor upamo, začujemo že krasni zvok novega in težjega zvona; kajti naši vrli farani so se takoj zbrali in ga z združenimi močmi naročili pri tvrdki g. Samassovi, ker nočejo biti brez vodilnega farnega klica k časti božji. Tudi na dan obešanja velikega zvona se nam obeta veliko slavlje in to toliko bolj, ker obhajamo letos tudi petindvajsetletnico delovanja našega priljubljenega mnogozaslužnega g. župnika in duhovnega svetnika Simona Žužek v naši župniji. Naj nam ga Bog ohrani še mnogo leta!

Dolenjske novice

d Iz Cerkelj na Dolenjskem. Naši liberalci hočejo pokazati, da še žive. Razlagajo, da hočejo počastiti sv. Cirila in Metoda na svoj način. Nadučitelj Bohinc pravi, da morajo biti Cerklje od sokolskih srajc čisto rdeče. Učitelj Završnik grozi, da bo klerikalcem že pokazal. Jezdec Vahčič pa pravi svoji

četí, da se ne boji ne Cerkve, ne papeža, ne škofa. Vse to na čast sv. Cirilu in Metodu. Kaj pa g. Vahčič, če bi bila sv. Ciril in Metod drugačnih misli in ljudem oči odprla? Vahčič že sedaj išče dekleta, da bi stregle Sokolom. Upamo, da ne bo v naši fari deklet, ki bi zatajile svoja katoliška načela ter delale veselničarjem roboto. Staršem pa že sedaj pameten svet: Ta dan naj bodo vaše hčere doma, pa ne bo nobenega govoričenja o poznih urah pri kafedžiju itd. Vsi pametni moške in žene pa pustimo liberalce lepo v miru in ostanimo doma.

d Jelše. Izmed raznih zavarovalnic se je odlikovala ljubljanska »Vzajemna«. Točno in pošteno je izplačala vse do zadnjega vinarja. Zato jo kot domačo zavarovalnico vsem pripočnemo.

d Leskovec. Oče krške sokoloreje bi pri nas rad nalovil — sokolic. Vabijih zvečer v gostilno! Nobena se ni vjela na njegove limanice, pač pa je ena njegovo »sladko« pisemce obesila v dimnik.

d Loški potok. Deček, o katerem smo poročali, da se je nesrečno nabolil s senenim ključem, je ozdravel. Prvo pomoč in postrežbo mu je oskrbel Ivan Bambič, ki se je udeležila težaja za bolniško postrežbo. Zdravnik se je jako pohvalno izrazil o njej ter jej sam izročil skrb bolnika. Gotovo je izredne koristi, da imamo tak osebaj posebno v dolini, ki je tako daleč od zdravnika. Poleg znanja ima tudi potrebno orodje za prvo pomoč. Vse to je nam oskrbel deželni odbor na prošnjo tukajšnje Vincencijeve družbe, ki je omogočil brezplačen pouk in pripravo z orodjem in več zdravili.

d Loški potok. Kmetijska podružnica je imela občni zbor. Načelnik Bartol in tajnik Fr. Debeljak sta poročala: Splošni položaj društva je dobil odbor v slabem stanju. Zanimarjen vrt, plot, orodje in drugo. Članov malo. Blagajna skoraj prazna in pa dolg. Splošno mnenje je bilo, da podružnica propade. Odbor se je lotil z vso vnemo dela. Zasadil se je vrt v treh oddelkih, da imamo zdaj tri letnike mladih drevesc. Zrigovali in prekopali smo skoraj ves vrt iznova. Poleg sadnih drevesc smo napravili gredice s smrekovim in jesenovim semenom. Del plota se je temeljito popravil z betoniranim temeljem. Članom se je razdalo nad 100 drevesc. Priredilo se je dvakrat predavanje o sadjarstvu. Sej je bilo 9. Kos vrta se je odstopil kraj šolsk. svetu za šolski pouk. Drevesca sta oskrbovala učitelj g. Janežič in Fr. Vesel. Člani so si ogledali vrt, ki je v jako dobrem stanju. Dež. odbor je dal podpore 200 K. Prejšnje vodstvo je izročilo poslovanje brez jasnejšega računa. Bil je tudi dolg, o katerem se še danes ne vé, kdo ga je naredil, v posojilnici v Travniku. Ko smo sprejeli mi društveno vodstvo, nas je travniška posojilnica takoj zagrabila za ves dolg, in sicer naravnost po notarju. Plačati je bilo takoj. Stroški so vsled notarja še večji narasli. Mi smo dolg plačali.

Zaračunale so se društvu tudi zamudne obresti, notar pa tudi ni delal zastonj, tako da je vsota iz 120 K narasla na 196 K. Pomagalo nam je tudi naše Kmetijsko društvo in Posojilnica na Tabru. Hvala! Odboru se je izrekla zahvala. Pri volitvah se je potrdil stari odbor z malo izpremembo. Izrekla se je zahvala visokemu deželnemu odboru ter g. K. Škulju za marljivo in požrtvovalno delo in vodstvo. Pristopilo je nekaj novih članov. Vabimo še druge.

d Iz Št. Jakoba ob Savi. Za društveni dom, ki bo v kratkem pod streho, so darovali: g. c. kr. notar Karol Klanđer 20 K. — Alojzija Lenarčič 10 kron. — Iz Amerike: Fr. Čebulj 5 dol., Franc Ježek 5 dol., Jož. Sonec 2 dol., Mih. Burger 3 dol., Jak. in Jan. Majdič po 2.50 dol., skupaj 20 dol. ali 98 kron. — Neimenovani 100 K. — Vsem darovalcem plačaj Bog in obudi še novih dobrotnikov! Domači župljani pa so darovali precej lesa, zlasti pa sodelujejo pridno z vožnjo in tlako, ki jo oskrbujejo dekleta iz Marijine družbe z veliko požrtvovalnostjo. Le vztrajno naprej!

d Šentjanž. »Domoljub« je prinesel že dvakrat vabilo na mladeniški tabor, ki se vrši ob priliki otvoritve nove dvorane. Danes še enkrat opozarjamo vsa naša bratska društva ter vabimo k obilni udeležbi. Preskrbljeno je za dušni užitek, pa tudi za pošteno telesno zabavo. — Dobili smo novega kovača v Strnadovo kovačnico, ki točno in solidno izvršuje vsakovrstno delo po zelo ugodni ceni! Dosedaj se je po nekaterih kovačnicah uganjala le politika. — Dne 6. julija se veseli staro in mlado, ko bo blagoslovljenje društvenega doma. Takrat bomo pokazali nasprotnikom, da nas ni malo.

d Šmarjeta. V Šmarjeti je dne 18. t. m. prejelo 334 otrok zakrament svete birme. Vsa tozadevna slovesnost se je prav lepo izvršila. Veseli so bili ljudje, da so jih knezoškofo obiskali, veseli so bili škof, saj so se iz sprejema in vsega prepričali, da je Šmarjeta čisto njihova fara. In to hoče Šmarjeta ostati!

d Šmartno pri Litlji. Trije razredi tukajšnje šole so napravili dne 19. junija pod vodstvom učiteljskega osebja izlet k Sv. Antonu v Štango. Za pogoščenje otrok je darovala njena visokost vojvodinja meklenburška znesek 100 kron, za kar se ji je tukajšnji krajni šolski svet in učiteljstvo zahvalilo v imenu obdarovane šolske mladine. — Skioptično predavanje, in sicer o Vatikanu in njegovih umetnih slikah, smo imeli v društveni dvorani dvakrat, prvič za šolsko mladino in drugič za odrasle. Dne 6. julija pa bode predavanje s slikami o vzhodnih katoličanih. — V župni cerkvi je začel umetni slikar gospod Jebačin slikati dve veliki sliki v stranskih kapelah nad altarjema. Kasneje naslika po želji faranov nad velikimi vrati njihovega zavetnika sv. Martina, in sicer na konju, kakršen je bil poprej na velikem altarju. — Alkoholu udani delavec v Trbovljah je poskušal izvrševati mesarsko obrt z ljud-

mi, za kar bo imel v zaporu tri tedne časa razmišljati o posledicah alkohola. — Za 20. julij smo se jeli pripravljati za praznovanje Konstantinove slavnosti, ki bo, kakor je upati, v cerkvi in zunaj cerkve vtisnila ljudem v spomin letošnje znamenito leto. — Družba treznosti je imela seestanek dne 22. t. m. Ker je članov še precejšnje število, se bo polagoma spremenila družba v »Sveto vojsko.« — Dne 19. t. m. so zborovali v Društvenem domu člani Slomškove zveze za litijski okraj. Na dnevnem redu je bilo poročilo g. nadučitelja Lužarja o stiku med šolo in domačo hišo, na kar se je razvil o tej zadevi razgovor. Zborovanja sta se tudi udeležila kot gosta oba župana, šmartinski in litijski.

d Vače. Dobro obiskan javen-ljudski shod je priredila v nedeljo, dne 22. t. m. pri nas Kmetiska zveza za moravško dekanijo. Zborovalcem je temeljito razložil tajnik S. L. S. g. dr. Božič pomen bodočega katoliškega shoda, naš poslanec dr. Ivan Zajec pa z dejstvi dokazal, da samo naša ljudska stranka dela res za kmeta, samo ona zasluzi ime kmetijske stranke. Govoril je še navzoči litijski župan g. Oroslav Bric. Sprejele so se soglasno resolucije, v katerih se izraža zaupnica in zahvala gospodu poslancu dr. Zajcu in zlasti osebi gospoda deželnega glavarja dr. Šusteršiča in se z ogorčenjem obsoja napade liberalnih časopisov, obenem se tudi poziva ljudstvo k obilni udeležbi na katoliški shod. Prav primerno se je tudi poudarjalo, da delo liberalcev obstoji v lenobi, izkoriščanju ljudstva, v zabavljanju na cerkev in vero ter v častikraji in obrekovanju. Kaj zmorejo liberalci, je pač priča naš občinski odbor, kjer imajo večino. Prej se je vsaj kaka licenca za godbo in ples pridobila za občinsko blagajno. Naš župan je gostilničar. Sedaj se veliko gode in pleše, a občinska blagajna ne ve za to! V občinah, kjer ima naša stranka večino, se živahno dela za ljudsko korist, pri nas pa spimo. Na Vačah se pod milim Bogom za ljudstvo ničesar ne stori od strani občine. Saj brez deželnega odbora tudi ni mogoče. Naše liberalno županstvo in deželni odbor pa nimata nobenega stika. Tu tiči vzrok. Zato so liberalci zadnjič zmagali zadnjikrat. Pazimo, da nas ne bodo goljufali nikdar več.

Veselje in trpljenje

pridnost in lenoba, skoraj vse dobro in slabo ki nas zadene, pride od prehrane in zato moramo svoj prebavni aparat vedno ohraniti v redu. Pri slabem teku, pehanju, bljuvanju, gorečici, tiščanju želodeca, želodečnih krčih, zaprtju in napevanju vzemimo Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z zn. »Elza-kroglice«, ki vzbude dober tek, utolažijo krče, povspešijo prebavo, in urede redno odvajanje. Tudi pri odebelosti pomagajo in popolnoma neškodljivo, milo in gotovo učinkujejo. 6 steklenic za 4 K pošlje lekarnar E. V. Feller, Stubica Elzatrž št. 16 (Hrvatsko). Obenem se naroči lahko Fellerjev »Elza-fluid«, 12 steklenic za 5.— kron poštne prosto.

Notranjske novice

n Idrija. Katoliško politično društvo za idrijski sodni okraj ima svojo sejo v nedeljo 29. t. m. ob 11. uri dopoldne v Idriji v društveni sobi pri Didiču. Gg. odborniki se vabijo k važni seji in dobrodošli tudi drugi člani. — Procesije na dan sv. Ahacija letos ni bilo. Deževalo je nepretrgoma celo dopoldne, zato se je vse v župni cerkvi opravilo. Na eni strani so obžalovali posebno tujci, da se znana veličastna procesija ni mogla razviti, na drugi strani so bili pa hvaležni za dež, ki je prinesel tisoče, ki se bodo razdelili na vse sloje. Ako kmet ne pridela in se od drugod živila uvažajo, je vse dražje in to občuti vsakteri. Stari ljudje ne pomnijo, da bila ta dan izostala popolnoma procesija na prostem. Je sicer dež katerikrat ponagajal, a so vsaj eden blagoslov zunaj imeli, letos pa nobenega. Ta procesija je že stara 400 let in se obhaja z vsem bliščem, kar ga rudnik premore. Soproga prvega načelnika Kuttlerja je izprosila to procesijo, ki ima od svete stolice dovoljene posebne molitve pri blagoslovih za odvrgnjenje raznih nesreč, katere jami pretijo. Saj je nastal že ogenj, ki je terjal človeške žrtve, se zopet podsolu in zadušilo rudarje, kaka podpora odnehala, ki je veliko škode napravila, voda zopet vdrla itd. Ker se je na sv. Ahacija dan našla velika žila rude, ko so bili že obupali nad vsem podjetjem in že mislili rudnik opustiti, in je sv. Ahacij zavetnik rudarjev, se je na ta dan za vse čase obljubila slovesna procesija, ki se v Idriji vrši že 400 let. Zgodovinarji pišejo, kako se je dopoldne vse slovesno vršilo, popoldne pa omislila ljudska veselica, katere se je skoraj vsa Idrija udeležila. Zadnje se je bolj opuščalo, prejšnji nadoskrbnik Penko je na »Zemlja« pripravil nekaj let bengalično razsvetljavo, pri kateri je igrala rudniška godba, v nedeljo je pa le v kazini proizvajal godbeni klub muzikaličen koncert. — Kako so se pripravili za slučaj, da bi se ne mogla zunaj vršiti procesija, so pri vseh stranskih oltarjih v cerkvi omislili svetnike sv. Barbare, sv. Terezije, sv. Ahacija in sv. Janeza Nep.

n Šolska veselica v Vipavi. Dne 15. junija se jevršila v dvorani v Tabru v spomin 50letnice zidanja vipavske šole (leta 1863.) šolska slavnost. Solarji so lepo igrali, peli in deklamirali primerne umotvore raznih pisateljev. Posebno se je dopadla »Snegulčica« in deklamacija »Ali smem Slovenec biti?« Dvorana v Tabru je bila natlačena polna in vse občinstvo se je jako zabavalo, želeč še več takih slovesnosti.

Društveni vestnik

Kat. slov. izobraž. društvo na Viču bo 6. julija, t. j. na nedeljo apostolov slovanskih sv. Cirila in Metoda slavilo svojo desetletnico, odsek Orel pa petletnico svojega obstanka. Deset let ni sicer dolga doba. Vendar, ako pomislimo na težave in boje, ki jih je moralo društvo v tej dobi prestati in ako preudarimo lepe uspehe društvenega delovanja, je prav in dostojno, da se v kolikor mogoče slovesni obliki spominjamo minulih desetih let. Prireditev bo celodnevna. Dopoldne v cerkvi, popoldne pa v prijaznem gozdiču g. Pavliča tik cerkve. Zaključila se bo z zato prav primerno predstavo »V tem znamenju boš zmagal«. Upamo, da se bodo naši vrli somišljeniki z veseljem odzvali povabilu in prihiteli med nas, to tembolj, ker nas naši sovragi zlasti zadnje dni najkruteje napadajo in sramote celo našo organizacijo. Za odgovor jim naj bo 6. julij, katerega kolikor mogoče slovesno praznujemo in se zopet navdušimo za nadaljno, neustrašeno delovanje na polju idej katoliške organizacije. Torej na svidenje 6. julija na Viču.

Prostovoljno gasilno društvo v Predvoru priredi dne 29. t. m. na praznik sv. Petra in Pavla srečolov in šaljivo pošto v gostilni g. Mih. Velkavrha. Začetek ob 3. uri popoldne. Čisti dobiček je namenjen za društvene namene.

Izobraževalno društvo v Žužemberku. Lepo je proslavilo Konštantinov jubilej tukajšnje izobraževalno društvo s svojo prireditvijo na Vidovo nedeljo 15. junija. Predstavljalo je v ta namen igro »Sv. Vid«, objavljeno v dijaškem listu »Mentor«. Igre nikakor ni lahko predstavljati, zlasti ker morajo več glavnih vlog igrati še nedorasli dečki. Pač je moralo stati veliko truda, da se je predstava kljub temu izvršila prav zadovoljivo. Lepo je učinkovalo deklamiranje S. Sardenkove »Zmagoslavnemu križu«, katero so izvajale tri deklice druga za drugo pod znamenjem sv. križa. Poleg godbe na pihala so to pot prvič nastopile tudi tamburašice v splošno zadovoljnost. Prav mnogim bo ustrezno, ako se lepa prireditev, kakor je slišati, ponovi na praznik sv. Petra in Pavla.

Izobraževalno društvo v Novakih vabi k proslavi Konštantinovega jubileja, ki se vrši dne 29. t. m. na praznik sv. Petra in Pavla ob 3. uri popoldne v prostorih g. M. Bizjaka. Vspored: H. Sattner: Opomin k petju. 2. »V tem znamenju boš zmagal!«, zgodovinski igrokaz v petih dejanjih, s tremi živimi slikami. 3. Pesem: Hišica očetova. 4. Šaljivo srečanje.

Izobraževalno društvo v Senožečah. V nedeljo, dne 29. t. m., bo v Senožečah blagoslov zastave Marijine dekliške družbe in blagoslov nove dvorane Izobraževalnega društva. Začetek ob pol 2. uri popoldne v cerkvi z govo-

rom, potem blagoslov dvorane in prireditev igre »Sv. Neža«. Vabi se k udeležbi Marijine družbe in bratska izobraževalna društva z zastavami.

Politične struje 19. stoletja.

(Dalje.)

II. Zmaga liberalizma (1830—1848).

Dasi ko države leta 1815. obljubile, da hočejo dati ljudstvu ustavo, da si bo lahko volilo svoje zastopnike v parlament, je bilo vendar vse v kratkem pozabljeno. Samo na Francoskem so imeli zbornico, ki pa ni ugajala kralju, zato jo je razpustil. Na mah se je dvignil ves Pariz, kralj je moral zbežati; zopet je revolucija zmagala leta 1830.

Izvolijo si novega kralja, ki mora vse svoboščine ljudstvu priznati. Ljudstvo je najvišje v državi, kralj mora vladati po njegovi volji.

Kot blisk se je raznesla misel o svobodi na Francoskem po vsej Evropi. Samo v Belgiji se je revolucija obnesla, da so se ločili katoliki od protestantov Holandcev ter si ustanovili svojo državo. Avstrijski Italijani so delali na vse kriplje, da bi se združili v Zedinjeni Italiji, a avstrijska vlada se je kruto maščevala nad uporniki: kmalu so bile vse ječe prenapolnjene. A to zatiranje je rodilo novo sovražstvo proti zatiralcem. Na državo revolucija torej ni dosti vplivala, vsaj na zunanje ne, važnejši je notranji razvoj.

Predvsem se okrepi katoliška ideja. Katoličanom svoboda: ta klic je naprej prodril na Angleškem, kjer je prvi veliki organizator katoličanov pomagal Ircem do pravic — O'Connel. Pol milijona protestantov je bilo v njihovi deželi in pet milijonov Ircev — katolikov. A imeli so samo protestantovske šole in protestantovske poslance. O'Connel je ustanavljal društva, prire-

jal shode, na katerih je bilo po stotisočev ljudi, in tako pokazal vsemu katoliškemu gibanju po Evropi, kako se mora delovati za katoliško misel in vzbujati katoliško zavest. Dal ji je pravo demokratično podlago v času, ko se ni nikdo brigal za kmeta in delavca, ampak si je samo meščanstvo grabilo zaklade, ker je imelo največ pravic. Katoliški poslanci so prišli sedaj v parlament ter priborili katoliški cerkvi enake pravice, kot jih je imela protestantovska.

Demokratični značaj ima katoliško gibanje tudi na Francoskem. Toda tu ni rodilo pravega sadu, ker se je katoliško gibanje družilo s svobodomiselnimi idejami Lamenaissa (Lamneja) ter se nazadnje spremenilo v hujskanje proti bogatinom. Najvažnejši vzrok neuspeha je bil pa ta, da katoliki niso bili v zvezi z Rimom, ampak so samostojno delali na svojo pest. Kako drugačni so bili Irce. O'Connel se je napotil sam v Rim, da bi vprašal papeža, ali se on strinja s katoliško organizacijo Ircev, ter ga poprosi blagoslova za delo. A Francoski Lamenaiss se je nazadnje celo cerkvenim naukom uprl: da je pri takih razmerah katoliška organizacija zaspala, je samoumevno. Še sedaj nimajo katoliki na Francoskem prave organizacije, da bi se z uspehom ustavljali svobodomislecem.

Tudi pri drugih evropskih državah je bila cerkev še v vladnih sponah. Države so uporabljale cerkev in njene dostojanstvenike v to, da so ljudstvo učile pokorščine. Tako je bilo v Nemčiji in v Avstriji.

Tembolj pa se je širil liberalizem. Zlasti je bila Francoska zanj pravo ognjišče, kjer so se bili najbolj otresli državnega jarma. Po revoluciji je zgubil plemski stan ves kredit, odločilna moč je prešla v roke meščanstva, ki je pri vsaki priliki lahko zapodilo kralja, če ni upošteval njegovih želj. Tega so se meščani tudi zavedali ter na vse načine izkoriščali svojo moč. Bili so bolj svobodni kot kralj; ko so videli, da se jim ni treba ničesar bati, so se dvignili tudi proti cerkveni oblasti. Blatili so cerkvene poglavarje ter se smejali neukemu ljudstvu, ki se je držalo vere. Ker je kralj spoznal njihovo moč, se je tudi trudil, da bi se jim kolikor mogoče prikupil.

Kakor so prej plemenitaši zaničevali druge stanove, tako so tudi obogateli meščani prezirljivo gledali na revnejše sloje, zlasti na delavstvo, dasi jim je ono baš največ pomagalo pri revolucijah leta 1789. in 1830. Posledica tega je bila, da so delavci prisegli smrtno sovražstvo svojim tlačiteljem. To je bil začetek socialno-demokratične ideje. Gibanje se ni obrnilo samo proti kralju, ampak sploh proti premožnim slojem. Denar v državi se mora vsem enako razdeliti. Kdor ima kaj premoženja, se mu ga mora vzeti in razdeliti med vse: Potem bo šele prava enakost in svoboda v državi.

Kako drugačno je katoliško-demokratsko gibanje: Socialni demokrati zahtevajo vse samo za svoj stan, katoliški demokrati hočejo pravico za vse stanovce. Socialisti hočejo samo zase svobodo, katoliki za vse. Socialisti nočejo nobene vere, katoličani hočejo ravno na verski podlagi preobraziti svet. Vendar ni tedaj ne katoliška ne socialno-demokratska ideja prodrla, ampak narodna v zvezi z liberalno. Vzrok je bil pa na Nemškem: Bogata Francoska je jela stegati roke po nemških deželah. Tu se razvije z vso silo nemška narodna zavest. Sam bavarski kralj je delal navdušene pesmi, v katerih je budil svoje rojake. V kratkem je bila Nemčija oborožena, Francoska je morala utihniti, ko je videla celo Evropo proti sebi. Posledica tega je bila, da je moral kralj beračiti za milost okoli evropskih vladarjev, s čemer se je Francozom še bolj zameril, ki so bili vajeni, da so se jim tuji vladarji klanjali. Demokrati že tako niso marali kralja, pridružili so se jim še republikanski meščani in leta 1848., februarja meseca, zagrmil revolucija v Parizu; kralj zbeži na Angleško, Francozi proglasijo republiko.

Komaj so začuli na Dunaju o francoski vstaji, takoj se je jelo vse gibati. Misli o svobodi državljanov na Francoskem so se bile vgnezdile že davno tudi v Avstriji, ki so čakale samo duška, da se razlijejo. Že čez tri tedne po francoski revoluciji, 13. marca 1848, so se gibale neštete množice proti Metternichovi palači, dasi on ni bil največ kriv, ampak drugi, ki so hoteli vse pri starem ohraniti. Zahtevali so svobodo časopisja, parlament in porotne sodbe. Dosedaj namreč ni smelo časopisje drugega pisati, kakor kar je velela vlada. Dosedaj je bilo pri sodnijah navada, da so z muko prisilili koga k priznanju krivde.

Proti temu navalu si vlada ni upala nastopiti. Metternich je odstopil, vlada je priznala parlament in druge svoboščine, ki smo jih ravnokar omenili. Zmaga liberalne ideje je prodrla tudi v Avstriji; bila je koristna, kolikor je prinesla prave svobode. Toda liberalci se niso obrnili samo proti zastareli vladi, ampak so začeli napadati tudi cerkev, kot bi bila ona kriva slabih razmer, dasi je tudi ona zdihovala pod vladno roko.

Nazadnje tudi v Avstriji zmaga narodna misel. Ogri se upro in hočejo svobodno državo, Italijani se hočejo odcepiti in združiti v italijanski državi; samo dobra izurjena vojska je Avstrijo rešila poloma. Radecki je premagal Lahe in tudi Ogri se ne morali udati, zlasti ko je hrabri hrvatski ban Jelačić potegnil s cesarjem.

Čehi in Slovenci so se tedaj narodno prebudili. Tedaj je bila dovoljena Nemcem črno-rdeče-rumena, Slovincem belo-modro-rdeča trobojnica.

Zalibog so bili Slovenci tedaj premalo prebujeni, da bi izkoristili položaj. Bili so zvesti vladarju Francu Jožefu I., ki je baš nastopil vlado; zato

so imeli v teh burnih časih tudi mnogo vpliva na Dunaju, ko je vse hotelo od Avstrije proč.

Ivan Bleiweis je bil tedaj naš voditelj; ni bil velik politik, a bil je skrben oče in učitelj svojega naroda. On je prvi deloval za našo narodnost na katoliški podlagi. Od 1842 do 1848 je izdajal »Novice«, v katerih je poučeval Slovence o gospodarskih stvareh, od leta 1848. naprej jih je učil tudi politične dolžnosti, ko je bila proglašena svoboda časopisja.

Po čežli so se ustanovljala politična društva, v katerih so njegovi prijatelji poučevali narod, kaj mora zahtevati v tem času, ko se deli vsem pravica. Najvažnejše je bilo slovensko društvo v Ljubljani, ki je imelo kot program: Zedinjenje vseh slovenskih dežel in pravico slovenskega šolstva in uradu. To so bile narodne zahteve.

Zraven imamo tudi sledove liberalizma. Leta 1848. smo dobili vsepolno časopisja, večinoma se je potegovalo za narodne pravice na katoliški podlagi, eden pa je bil že tedaj pristaš liberalnih nazorov: »Celjske narodne novine«, ki so že tedaj zahtevale odpravo samostanov, pravico, da se smejo duhovniki ženiti in podobne stvari.

A vse to življenje, ki se je tedaj pojavilo po vsej naši domovini, vsa društva, vse časopisje, volitve poslancev, misel o zedinjeni Sloveniji, vse je padlo v grob, ko je avstrijska vojska porazila Ogre in Italijane. Sedaj se je čutila vlada dovolj močno, da vzame prostost, ki jo je dala narodom in razpustila je parlament leta 1849. Zopet je zmogala absolutna vlada, a ne za dolgo, kajti Ogri in Italijani se niso hoteli ukloniti, ampak so samo čakali ugodne prilike, da uveljavijo svoje zahteve.

III. Zmaga narodne ideje (1849—1870).

Vstaja Ogrov in Italijanov leta 1848.—1849. je bila zalušena, s tem pa še ni umrla misel: narodne svobode. Pospešila jo je zopet Francoska.

Leta 1852. so izvolili Francozi Napoleona III. svojim kraljem. Po svojem rodu bolj Italijan kot Francoz je tudi svojo mladost največ preživel sredi italijanskih revolucionarjev. Zvito je porabil vse prilike, da bi svojo oblast povečal, radi česar so mu tudi stari revolucionarni tovariši grozili. Da bi spolnil svoje nekdanje obljube, se je leta 1858. krepko zavzel za tlačene Italijane v Avstriji, nakar je Avstrija poslala močno vojsko v Italijo. Italijanom pošlje tudi Napoleon zdatno pomoč in avstrijska vojska se je premagana vrnila v bojišča. Lombardija je pripadla Italiji, to je bil prvi korak k združenju Italiji.

Posledica vsega je bila, da je Avstrija zopet sklicala parlament, ki pa Ogrom ni ugajal, ker so se hoteli tudi oni narodno osamosvojiti.

Drugi korak do narodne svobode je bil, ko je bila Avstrija leta 1866. poražena od Prusov. Prepustiti je morala Italijanom še Beneško; s tem je bila

zedinjena Italija uresničena.

Pa tudi Ogri so dvignili glave pokonci. Da bi ne prišlo do prelivanja krvi, je avstrijska vlada ugodila tudi njihovim zahtevam, ko je videla, da nima nikjer zaslombe; na severu je pretela Rusija, na jugu Italija. Tako so postali Ogri skoro popolnoma neodvisni: dobili so svoj parlament in svoje ministre. Skupno z Avstrijo imajo samo še vojsko, ministra zunanjih zadev in vladarjevo osebo. Tudi na Ogrskem je zmogala nacionalna ideja. Narodne zahteve drugih avstrijskih narodov pa so ostale samo v časopisju. Poraz Avstrije leta 1859. in 1866. so izkoristili torej samo Italijani in Ogri, ki so dosegli svojo narodno neodvisnost.

Posledica oslabilne Avstrije je bila pa važna predvsem za Nemce. Katoliške nemške države so izvolile 1849. leta avstrijskega nadvojvodo Ivana kot državnega oskrbnika. Vse se je še nagibalo k Avstriji. Polagoma pa si je pridobivala ideja po združenju Nemčiji vedno več tal, zlasti leta 1866., ko je Prusija porazila avstrijske čete pri Kraljevem Gradcu. Zedinjena Nemčija je bila samo vprašanje časa. Misel je postala dejstvo, ko je Napoleon III. napovedal Prusiji vojsko, da bi ji odtrgal dežele na levi strani Rena. Kot en mož je stopila cela Nemčija pod orožje, da brani svojo last. V grozoviti vojski je podlegla Francija leta 1870. navdušenim Nemcem, ki so se združili v eno državo. To je bila najsijajnejša zmaga narodne ideje.

Po teh dogodkih je Avstrija izprevidela, da nima na severu kaj iskati, zato se je jela bolj zanimati za balkanske narode, ki so se tudi trudili, da dosežejo narodno neodvisnost.

Misel svobode, vzbujena že v francoski revoluciji leta 1789., se je tudi tukaj pojavila, kjer je turška še bolj kruto gospodarila kot absolutizem ostale Evrope. Grki so dobili svobodo po trdih bojih leta 1830. Srbi so že leta 1817. dobili svojega kneza, a bili so še vedno podložni Turkom, katerim so morali tudi plačevati davek. Ko se je Italija združila leta 1866., ko se je pripravljala zedinjena Nemčija, so postali tudi oni svobodni leta 1867. Tedaj so zapustile zadnje turške čete glavno mesto Beligrad. (Dalje.)

Odgovorni urednik F. Kerhne.

Ne kupujte blaga, če niste o njem prepričani, da je res dohro. Ne rabite kavinega pridatka, če niste o njem prepričani, da je res izvrstne kakovosti, kajti slab kavni primatek kavo popolnoma pokvari. Naše gospodinje kupujejo samo Kolinsko kavno primes v korist obmejnim Slovincem, ker vedo, da je med vsemi najboljša, obenem pa edino pristno domače blago te vrste sploh. Tudi pripade vsako leto znatna vsota od te kavne primesi „Slovenski Straži“ za njeno delo v korist obmejnim Slovincem. Pazite pri nakupu na napis „v korist obmejnim Slovincem“ in na pečat „Slovenske Straže“, ki mora biti na vsaki škatljici pritisnjen!

SMEŠNICE.

V vojaški šoli. Korporal: »Danes bomo govorili o vojaški pokorščini. Ta je dvojna: pokorščina in nepokorščina.«

V šoli. Učitelj: »Zakaj vas ni bilo k petju?« — Učence: »Nimam posluha!« — Učitelj: »Prinesite o tem zdravniško spričevalo!«

SKRIVALNICA.

Kje je drugi glumač?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, dne 18. junija: 58. 44. 11. 16. 43.
Dunaj, 21. junija: 31. 18. 32. 34. 81.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani

Kongresni trg št. 2

pravico javnosti vsled razpisa c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk z dne 20. avgusta 1911, št. 28.837.

Sprejemno naznanilo.

V dvorazredno Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani se bodo sprejemali učenci dne 5. in 7. julija t. l. od 10. do 12. ure dop.

V pripravljajni razred se sprejemajo učenci, ki so stari vsaj 13 let ter so dovršili najmanj štiri razrede ljudske šole.

V I. letnik se pa sprejemajo učenci, ki so stari najmanj 14 let in ki napravijo posebno sprejemno skušnjo. Brez sprejemne skušnje se sprejmejo v I. letnik le učenci, ki so z vsaj zadostnim uspehom dovršili 4. razred kakor srednje ali meščanske šole.

K vpisu naj pridejo učenci v spremstvu staršev ali njih namestnikov, ter naj prinesejo **krstni list, zadnje šolsko spričevalo in K 15** — vpisnine in prispevka k učilom.

Ostala pojasnila daje — tudi pismenim potom **ravnateljstvo.**

V Ljubljani, 20. junija 1913.

Kovaško orodje!

dobro ohranjeno, skoraj novo, se proda po ugodni ceni v **Krškem št. 7.** — Pojasnila daje lastnik **Franc Lopič, Kranj št. 83.** 1890

Inženerska akademija • Wismar, Ostsee. Za strojne in elektr. inženirje, stavb. inženirje, geometra in arhitekta. — Železobetonska gradnja in kulturna tehnika. Novi laboratoriji. • • • • • Stadt Wismar Absolventi višjih obrtnih šol se sprejemajo.

Naznanilo.

Kot nekdanji **čevljar v Komendi** pri Kamniku naznanjam slavnemu občinstvu, posebno še svojim bližjim cenjenim naročnikom, da sem **zopet začel čevljarstvo.** Priporočam se izvrševati svojo **čevljarstvo obrt.** Za zopetni obilni obisk na svojem starem mestu, kot se je zapustil pred 6. leti. **Anton Perné, čevljar.**

Sachsen-Altenburg

Technikum Altenburg

Oddelki za inženirje, tehniške delovodje. Gradnja strojev, avtomobilov, elektrotehnika. 5 laboratorij.

Program prof.

40 m ostankov K 13.50

Vsled balkanske vojske je ostala velika množina lepo zbranega zajamčeno pristotobarnega in pralnega blaga v zalogi, ki se razprodaja 50% pod tvorniško ceno: kanafasi, oksfordi, ceфирji za srčaje, tudi za bluze, modrotiski za oblike in predpasnike, šifoni, platno, dileni, brisače.

Razpošilja 1032

tkalnica Austria,

Gleshübel pri Novem Mestu ob Met., Češko.

Ostanki so dolgi 8—18 m. Pri naročilu 2 zav. se pošlje franko.

Dobrota za vsako gospodinjost Nujno potrebno za družino.

Najnoviji stroj: pripravljajo serovena masla „Hesi“ s katerim vsak otrok brez kaknega znanja v par minutah brez truda pripravi surovo maslo iz mlička ali smetane. Lepe opreme, kras vsake kuhinje, naj bi nikjer ne pogrešali. Cene za liter 1 2 K 5.50, K 6.50, 3 4 K 7.50, K 8.50.

Mnoga priznanja. Brezčevljar v tabi. Razpošilja po povzetju **FRANC HUMANN,** razpošiljalnica Dunaj II., Aloysgasse 3/7.

Avtomatična pasji!

Za podgane K 4.—, za miši K 2.40, ujame bez nadzorstva do 50 kom dov v eni noči. Ne zapuste nobenega smradu in se zopet same nastavijo. Past za ščurko edina te vrste, na katero so ujame na tisoč ščurkov v eni noči, A K 2.40. Povsod najb. uspeh.

Posilja po povzetju **Franc Humann, Dunaj, 2. Bestrk, Aloysgasse 3/23.** Mnogopohvalnih pismen. Pred manj vrednimi ponarejenji se svari. V c. in kr. vojaških skladiščih v uporabi. Teleton 23446. 3702

Hiša naprodaj.

v Regečevasi pri Novem mestu.

Kateri rojak si šeli kupiti, bo videl, da za tako ceno ne bo nikjer dobil bližje mesta in farne cerkve, tako po nizki ceni. Hiša je velika, zidana, še nova, pod hišo hlev, 2 svinjaka, lopa, velik sadni vrt, kjer letos za mošt prav dobro kaže, koncem vrta je njiva z letino obdelana. V hiši vsa eno leto stara hišna oprava za družino. Prodaj vse, ker sem se namenila iti v Ameriko, za **Alojzija Vončina, Regečevas št. 12** pri ceno 2300 K. Novem mestu, Dolenj.

Naprodaj lepo posestvo

v Črmočnicah št. 20, fara Stopiče pri Novem mestu. Cena dva tisoč dolarjev ali deset tisoč kron. Več se pozve pri lastniku sedaj v Ameriki. Naslov: **Alojzj Udovič, 602 Illinois Ave., Sheboygan, Wis. Amerika.**

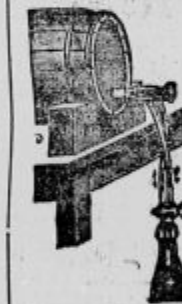
Pozor! Naprodaj malo posestvo

20 minut od postaje Otoče, na Zgor. Dobravi št. 7 na Gor., v jako lepem in rodovitnem kraju v vasi, torej ne na samem. Lepa, novo zidana hiša, krita z opeko, ima več sob, kuhinjo in obokano klet, dalje hlev za 3 goveji, svinjaki, drvarnica, kozolec s 4 okni, šebeljnjak za 70 panjev. Pri hiši vodnjak. Vse v najbolšem stanju. Velik sadni vrt z lepo solnično lego, njive, travnik in gozd. Do španske cerkve in šole je 4 minute, do ceste 8 minut, do trga 30 minut. Do Marije Pomagaj na Brezjah 45 minut. Prodaj takoj, ker odpotujem za mojem. Kdor je kupec, naj pride pogledat in prepričati se bo, da je v resnici vse tako.

Antonija Rakovec, Zgornja Dobrava št. 7, p. Podnart, Gorenj. 1948

VRTNAR

ki se razume tudi na navadna kmečka dela, nad 30 let star ter samskega stanu se sprejme. Naslov pove uprava.

Pravo senzacija vzbuja najnovjši patent amerike **pointlec steklenic za pivo.**

Potegne sam nazaj v sod vse pene. Nič se ne razlije, nič ne uide ogli. kisline. Zelo priročno. Največja prihrana. — Posebno pripraven za gostilne, hotele, špiceriji, trgovine, konzurna društva in rodbine. Cena iz aluminija K 14.— za 1 st. „20.—“ „2“ „25.—“ „2“ „30.—“ „2“ „35.—“ „2“ „40.—“ „2“ „45.—“ „2“ „50.—“ „2“ „55.—“ „2“ „60.—“ „2“ „65.—“ „2“ „70.—“ „2“ „75.—“ „2“ „80.—“ „2“ „85.—“ „2“ „90.—“ „2“ „95.—“ „2“ „100.—“ „2“ „105.—“ „2“ „110.—“ „2“ „115.—“ „2“ „120.—“ „2“ „125.—“ „2“ „130.—“ „2“ „135.—“ „2“ „140.—“ „2“ „145.—“ „2“ „150.—“ „2“ „155.—“ „2“ „160.—“ „2“ „165.—“ „2“ „170.—“ „2“ „175.—“ „2“ „180.—“ „2“ „185.—“ „2“ „190.—“ „2“ „195.—“ „2“ „200.—“ „2“ „205.—“ „2“ „210.—“ „2“ „215.—“ „2“ „220.—“ „2“ „225.—“ „2“ „230.—“ „2“ „235.—“ „2“ „240.—“ „2“ „245.—“ „2“ „250.—“ „2“ „255.—“ „2“ „260.—“ „2“ „265.—“ „2“ „270.—“ „2“ „275.—“ „2“ „280.—“ „2“ „285.—“ „2“ „290.—“ „2“ „295.—“ „2“ „300.—“ „2“ „305.—“ „2“ „310.—“ „2“ „315.—“ „2“ „320.—“ „2“ „325.—“ „2“ „330.—“ „2“ „335.—“ „2“ „340.—“ „2“ „345.—“ „2“ „350.—“ „2“ „355.—“ „2“ „360.—“ „2“ „365.—“ „2“ „370.—“ „2“ „375.—“ „2“ „380.—“ „2“ „385.—“ „2“ „390.—“ „2“ „395.—“ „2“ „400.—“ „2“ „405.—“ „2“ „410.—“ „2“ „415.—“ „2“ „420.—“ „2“ „425.—“ „2“ „430.—“ „2“ „435.—“ „2“ „440.—“ „2“ „445.—“ „2“ „450.—“ „2“ „455.—“ „2“ „460.—“ „2“ „465.—“ „2“ „470.—“ „2“ „475.—“ „2“ „480.—“ „2“ „485.—“ „2“ „490.—“ „2“ „495.—“ „2“ „500.—“ „2“ „505.—“ „2“ „510.—“ „2“ „515.—“ „2“ „520.—“ „2“ „525.—“ „2“ „530.—“ „2“ „535.—“ „2“ „540.—“ „2“ „545.—“ „2“ „550.—“ „2“ „555.—“ „2“ „560.—“ „2“ „565.—“ „2“ „570.—“ „2“ „575.—“ „2“ „580.—“ „2“ „585.—“ „2“ „590.—“ „2“ „595.—“ „2“ „600.—“ „2“ „605.—“ „2“ „610.—“ „2“ „615.—“ „2“ „620.—“ „2“ „625.—“ „2“ „630.—“ „2“ „635.—“ „2“ „640.—“ „2“ „645.—“ „2“ „650.—“ „2“ „655.—“ „2“ „660.—“ „2“ „665.—“ „2“ „670.—“ „2“ „675.—“ „2“ „680.—“ „2“ „685.—“ „2“ „690.—“ „2“ „695.—“ „2“ „700.—“ „2“ „705.—“ „2“ „710.—“ „2“ „715.—“ „2“ „720.—“ „2“ „725.—“ „2“ „730.—“ „2“ „735.—“ „2“ „740.—“ „2“ „745.—“ „2“ „750.—“ „2“ „755.—“ „2“ „760.—“ „2“ „765.—“ „2“ „770.—“ „2“ „775.—“ „2“ „780.—“ „2“ „785.—“ „2“ „790.—“ „2“ „795.—“ „2“ „800.—“ „2“ „805.—“ „2“ „810.—“ „2“ „815.—“ „2“ „820.—“ „2“ „825.—“ „2“ „830.—“ „2“ „835.—“ „2“ „840.—“ „2“ „845.—“ „2“ „850.—“ „2“ „855.—“ „2“ „860.—“ „2“ „865.—“ „2“ „870.—“ „2“ „875.—“ „2“ „880.—“ „2“ „885.—“ „2“ „890.—“ „2“ „895.—“ „2“ „900.—“ „2“ „905.—“ „2“ „910.—“ „2“ „915.—“ „2“ „920.—“ „2“ „925.—“ „2“ „930.—“ „2“ „935.—“ „2“ „940.—“ „2“ „945.—“ „2“ „950.—“ „2“ „955.—“ „2“ „960.—“ „2“ „965.—“ „2“ „970.—“ „2“ „975.—“ „2“ „980.—“ „2“ „985.—“ „2“ „990.—“ „2“ „995.—“ „2“ „1000.—“ „2“ „1005.—“ „2“ „1010.—“ „2“ „1015.—“ „2“ „1020.—“ „2“ „1025.—“ „2“ „1030.—“ „2“ „1035.—“ „2“ „1040.—“ „2“ „1045.—“ „2“ „1050.—“ „2“ „1055.—“ „2“ „1060.—“ „2“ „1065.—“ „2“ „1070.—“ „2“ „1075.—“ „2“ „1080.—“ „2“ „1085.—“ „2“ „1090.—“ „2“ „1095.—“ „2“ „1100.—“ „2“ „1105.—“ „2“ „1110.—“ „2“ „1115.—“ „2“ „1120.—“ „2“ „1125.—“ „2“ „1130.—“ „2“ „1135.—“ „2“ „1140.—“ „2“ „1145.—“ „2“ „1150.—“ „2“ „1155.—“ „2“ „1160.—“ „2“ „1165.—“ „2“ „1170.—“ „2“ „1175.—“ „2“ „1180.—“ „2“ „1185.—“ „2“ „1190.—“ „2“ „1195.—“ „2“ „1200.—“ „2“ „1205.—“ „2“ „1210.—“ „2“ „1215.—“ „2“ „1220.—“ „2“ „1225.—“ „2“ „1230.—“ „2“ „1235.—“ „2“ „1240.—“ „2“ „1245.—“ „2“ „1250.—“ „2“ „1255.—“ „2“ „1260.—“ „2“ „1265.—“ „2“ „1270.—“ „2“ „1275.—“ „2“ „1280.—“ „2“ „1285.—“ „2“ „1290.—“ „2“ „1295.—“ „2“ „1300.—“ „2“ „1305.—“ „2“ „1310.—“ „2“ „1315.—“ „2“ „1320.—“ „2“ „1325.—“ „2“ „1330.—“ „2“ „1335.—“ „2“ „1340.—“ „2“ „1345.—“ „2“ „1350.—“ „2“ „1355.—“ „2“ „1360.—“ „2“ „1365.—“ „2“ „1370.—“ „2“ „1375.—“ „2“ „1380.—“ „2“ „1385.—“ „2“ „1390.—“ „2“ „1395.—“ „2“ „1400.—“ „2“ „1405.—“ „2“ „1410.—“ „2“ „1415.—“ „2“ „1420.—“ „2“ „1425.—“ „2“ „1430.—“ „2“ „1435.—“ „2“ „1440.—“ „2“ „1445.—“ „2“ „1450.—“ „2“ „1455.—“ „2“ „1460.—“ „2“ „1465.—“ „2“ „1470.—“ „2“ „1475.—“ „2“ „1480.—“ „2“ „1485.—“ „2“ „1490.—“ „2“ „1495.—“ „2“ „1500.—“ „2“ „1505.—“ „2“ „1510.—“ „2“ „1515.—“ „2“ „1520.—“ „2“ „1525.—“ „2“ „1530.—“ „2“ „1535.—“ „2“ „1540.—“ „2“ „1545.—“ „2“ „1550.—“ „2“ „1555.—“ „2“ „1560.—“ „2“ „1565.—“ „2“ „1570.—“ „2“ „1575.—“ „2“ „1580.—“ „2“ „1585.—“ „2“ „1590.—“ „2“ „1595.—“ „2“ „1600.—“ „2“ „1605.—“ „2“ „1610.—“ „2“ „1615.—“ „2“ „1620.—“ „2“ „1625.—“ „2“ „1630.—“ „2“ „1635.—“ „2“ „1640.—“ „2“ „1645.—“ „2“ „1650.—“ „2“ „1655.—“ „2“ „1660.—“ „2“ „1665.—“ „2“ „1670.—“ „2“ „1675.—“ „2“ „1680.—“ „2“ „1685.—“ „2“ „1690.—“ „2“ „1695.—“ „2“ „1700.—“ „2“ „1705.—“ „2“ „1710.—“ „2“ „1715.—“ „2“ „1720.—“ „2“ „1725.—“ „2“ „1730.—“ „2“ „1735.—“ „2“ „1740.—“ „2“ „1745.—“ „2“ „1750.—“ „2“ „1755.—“ „2“ „1760.—“ „2“ „1765.—“ „2“ „1770.—“ „2“ „1775.—“ „2“ „1780.—“ „2“ „1785.—“ „2“ „1790.—“ „2“ „1795.—“ „2“ „1800.—“ „2“ „1805.—“ „2“ „1810.—“ „2“ „1815.—“ „2“ „1820.—“ „2“ „1825.—“ „2“ „1830.—“ „2“ „1835.—“ „2“ „1840.—“ „2“ „1845.—“ „2“ „1850.—“ „2“ „1855.—“ „2“ „1860.—“ „2“ „1865.—“ „2“ „1870.—“ „2“ „1875.—“ „2“ „1880.—“ „2“ „1885.—“ „2“ „1890.—“ „2“ „1895.—“ „2“ „1900.—“ „2“ „1905.—“ „2“ „1910.—“ „2“ „1915.—“ „2“ „1920.—“ „2“ „1925.—“ „2“ „1930.—“ „2“ „1935.—“ „2“ „1940.—“ „2“ „1945.—“ „2“ „1950.—“ „2“ „1955.—“ „2“ „1960.—“ „2“ „1965.—“ „2“ „1970.—“ „2“ „1975.—“ „2“ „1980.—“ „2“ „1985.—“ „2“ „1990.—“ „2“ „1995.—“ „2“ „2000.—“ „2“ „2005.—“ „2“ „2010.—“ „2“ „2015.—“ „2“ „2020.—“ „2“ „2025.—“ „2“ „2030.—“ „2“ „2035.—“ „2“ „2040.—“ „2“ „2045.—“ „2“ „2050.—“ „2“ „2055.—“ „2“ „2060.—“ „2“ „2065.—“ „2“ „2070.—“ „2“ „2075.—“ „2“ „2080.—“ „2“ „2085.—“ „2“ „2090.—“ „2“ „2095.—“ „2“ „2100.—“ „2“ „2105.—“ „2“ „2110.—“ „2“ „2115.—“ „2“ „2120.—“ „2“ „2125.—“ „2“ „2130.—“ „2“ „2135.—“ „2“ „2140.—“ „2“ „2145.—“ „2“ „2150.—“ „2“ „2155.—“ „2“ „2160.—“ „2“ „2165.—“ „2“ „2170.—“ „2“ „2175.—“ „2“ „2180.—“ „2“ „2185.—“ „2“ „2190.—“ „2“ „2195.—“ „2“ „2200.—“ „2“ „2205.—“ „2“ „2210.—“ „2“ „2215.—“ „2“ „2220.—“ „2“ „2225.—“ „2“ „2230.—“ „2“ „2235.—“ „2“ „2240.—“ „2“ „2245.—“ „2“ „2250.—“ „2“ „2255.—“ „2“ „2260.—“ „2“ „2265.—“ „2“ „2270.—“ „2“ „2275.—“ „2“ „2280.—“ „2“ „2285.—“ „2“ „2290.—“ „2“ „2295.—“ „2“ „2300.—“ „2“ „2305.—“ „2“ „2310.—“ „2“ „2315.—“ „2“ „2320.—“ „2“ „2325.—“ „2“ „2330.—“ „2“ „2335.—“ „2“ „2340.—“ „2“ „2345.—“ „2“ „2350.—“ „2“ „2355.—“ „2“ „2360.—“ „2“ „2365.—“ „2“ „2370.—“ „2“ „2375.—“ „2“ „2380.—“ „2“ „2385.—“ „2“ „2390.—“ „2“ „2395.—“ „2“ „2400.—“ „2“ „2405.—“ „2“ „2410.—“ „2“ „2415.—“ „2“ „2420.—“ „2“ „2425.—“ „2“ „2430.—“ „2“ „2435.—“ „2“ „2440.—“ „2“ „2445.—“ „2“ „2450.—“ „2“ „2455.—“ „2“ „2460.—“ „2“ „2465.—“ „2“ „2470.—“ „2“ „2475.—“ „2“ „2480.—“ „2“ „2485.—“ „2“ „2490.—“ „2“ „2495.—“ „2“ „2500.—“ „2“ „2505.—“ „2“ „2510.—“ „2“ „2515.—“ „2“ „2520.—“ „2“ „2525.—“ „2“ „2530.—“ „2“ „2535.—“ „2“ „2540.—“ „2“ „2545.—“ „2“ „2550.—“ „2“ „2555.—“ „2“ „2560.—“ „2“ „2565.—“ „2“ „2570.—“ „2“ „2575.—“ „2“ „2580.—“ „2“ „2585.—“ „2“ „2590.—“ „2“ „2595.—“ „2“ „2600.—“ „2“ „2605.—“ „2“ „2610.—“ „2“ „2615.—“ „2“ „2620.—“ „2“ „2625.—“ „2“ „2630.—“ „2“ „2635.—“ „2“ „2640.—“ „2“ „2645.—“ „2“ „2650.—“ „2“ „2655.—“ „2“ „2660.—“ „2“ „2665.—“ „2“ „2670.—“ „2“ „2675.—“ „2“ „2680.—“ „2“ „2685.—“ „2“ „2690.—“ „2“ „2695.—“ „2“ „2700.—“ „2“ „2705.—“ „2“ „2710.—“ „2“ „2715.—“ „2“ „2720.—“ „2“ „2725.—“ „2“ „2730.—“ „2“ „2735.—“ „2“ „2740.—“ „2“ „2745.—“ „2“ „2750.—“ „2“ „2755.—“ „2“ „2760.—“ „2“ „2765.—“ „2“ „2770.—“ „2“ „2775.—“ „2“ „2780.—“ „2“ „2785.—“ „2“ „2790.—“ „2“ „2795.—“ „2“ „2800.—“ „2“ „2805.—“ „2“ „2810.—“ „2“ „2815.—“ „2“ „2820.—“ „2“ „2825.—“ „2“ „2830.—“ „2“ „2835.—“ „2“ „2840.—“ „2“ „2845.—“ „2“ „2850.—“ „2“ „2855.—“ „2“ „2860.—“ „2“ „2865.—“ „2“ „2870.—“ „2“ „2875.—“ „2“ „2880.—“ „2“ „2885.—“ „2“ „2890.—“ „2“ „2895.—“ „2“ „2900.—“ „2“ „2905.—“ „2“ „2910.—“ „2“ „2915.—“ „2“ „2920.—“ „2“ „2925.—“ „2“ „2930.—“ „2“ „2935.—“ „2“ „2940.—“ „2“ „2945.—“ „2“ „2950.—“ „2“ „2955.—“ „2“ „2960.—“ „2“ „2965.—“ „2“ „2970.—“ „2“ „2975.—“ „2“ „2980.—“ „2“ „2985.—“ „2“ „2990.—“ „2“ „2995.—“ „2“ „3000.—“ „2“ „3005.—“ „2“ „3010.—“ „2“ „3015.—“ „2“ „3020.—“ „2“ „3025.—“ „2“ „3030.—“ „2“ „3035.—“ „2“ „3040.—“ „2“ „3045.—“ „2“ „3050.—“ „2“ „3055.—“ „2“ „3060.—“ „2“ „3065.—“ „2“ „3070.—“ „2“ „3075.—“ „2“ „3080.—“ „2“ „3085.—“ „2“ „3090.—“ „2“ „3095.—“ „2“ „3100.—“ „2“ „3105.—“ „2“ „3110.—“ „2“ „3115.—“ „2“ „3120.—“ „2“ „3125.—“ „2“ „3130.—“ „2“ „3135.—“ „2“ „3140.—“ „2“ „3145.—“ „2“ „3150.—“ „2“ „3155.—“ „2“ „3160.—“ „2“ „3165.—“ „2“ „3170.—“ „2“ „3175.—“ „2“ „3180.—“ „2“ „3185.—“ „2“ „3190.—“ „2“ „3195.—“ „2“ „3200.—“ „2“ „3205.—“ „2“ „3210.—“ „2“ „3215.—“ „2“ „3220.—“ „2“ „3225.—“ „2“ „3230.—“ „2“ „3235.—“ „2“ „3240.—“ „2“ „3245.—“ „2“ „3250.—“ „2“ „3255.—“ „2“ „3260.—“ „2“ „3265.—“ „2“ „3270.—“ „2“ „3275.—“ „2“ „3280.—“ „2“ „3285.—“ „2“ „3290.—“ „2“ „3295.—“ „2“ „3300.—“ „2“ „3305.—“ „2“ „3310.—“ „2“ „3315.—“ „2“ „3320.—“ „2“ „3325.—“ „2“ „3330.—“ „2“ „3335.—“ „2“ „3340.—“ „2“ „3345.—“ „2“ „3350.—“ „2“ „3355.—“ „2“ „3360.—“ „2“ „3365.—“ „2“ „3370.—“ „2“ „3375.—“ „2“ „3380.—“ „2“ „3385.—“ „2“ „3390.—“ „2“ „3395.—“ „2“ „3400.—“ „2“ „3405.—“ „2“ „3410.—“ „2“ „3415.—“ „2“ „3420.—“ „2“ „3425.—“ „2“ „3430.—“ „2“ „3435.—“ „2“ „3440.—“ „2“ „3445.—“ „2“ „3450.—“ „2“ „3455.—“ „2“ „3460.—“ „2“ „3465.—“ „2“ „3470.—“ „2“ „3475.—“ „2“ „3480.—“ „2“ „3485.—“ „2“ „3490.—“ „2“ „3495.—“ „2“ „3500.—“ „2“ „3505.—“ „2“ „3510.—“ „2“ „3515.—“ „2“ „3520.—“ „2“ „3525.—“ „2“ „3530.—“ „2“ „3535.—“ „2“ „3540.—“ „2“ „3545.—“ „2“ „3550.—“ „2“ „3555.—“ „2“ „3560.—“ „2“ „3565.—“ „2“ „3570.—“ „2“ „3575.—“ „2“ „3580.—“ „2“ „3585.—“ „2“ „3590.—“ „2“ „3595.—“ „2“ „3600.—“ „2“ „3605.—“ „2“ „3610.—“ „2“ „3615.—“ „2“ „3620.—“ „2“ „3625.—“ „2“ „3630.—“ „2“ „3635.—“ „2“ „3640.—“ „2“ „3645.—“ „2“ „3650.—“ „2“ „3655.—“ „2“ „3660.—“ „2“ „3665.—“ „2“ „3670.—“ „2“ „3675.—“ „2“ „3680.—“ „2“ „3685.—“ „2“ „3690.—“ „2“ „3695.—“ „2“ „3700.—“ „2“ „3705.—“ „2“ „3710.—“ „2“ „3715.—“ „2“ „3720.—“ „2“ „3725.—“ „2“ „3730.—“ „2“ „3735.—“ „2“ „3740.—“ „2“ „3745.—“ „2“ „3750.—“ „2“ „3755.—“ „2“ „3760.—“ „2“ „3765.—“ „2“ „3770.—“ „2“ „3775.—“ „2“ „3780.—“ „2“ „3785.—“ „2“ „3790.—“ „2“ „3795.—“ „2“ „3800.—“ „2“ „3805.—“ „2“ „3810.—“ „2“ „3815.—“ „2“ „3820.—“ „2“ „3825.—“ „2“ „3830.—“ „2“ „3835.—“ „2“ „3840.—“ „2“ „3845.—“ „2“ „3850.—“ „2“ „3855.—“ „2“ „3860.—“ „2“ „3865.—“ „2“ „3870.—“ „2“ „3875.—“ „2“ „3880.—“ „2“ „3885.—“ „2“ „3890.—“ „2“ „3895.—“ „2“ „3900.—“ „2“ „3905.—“ „2“ „3910.—“ „2“ „3915.—“ „2“ „3920.—“ „2“ „3925.—“ „2“ „3930.—“ „2“ „3935.—“ „2“ „3940.—“ „2“ „3945.—“ „2“ „3950.—“ „2“ „3955.—“ „2“ „3960.—“ „2“ „3965.—“ „2“ „3970.—“ „2“ „3975.—“ „2“ „3980.—“ „2“ „3985.—“ „2“ „3990.—“ „2“ „3995.—“ „2“ „4000.—“ „2“ „4005.—“ „2“ „4010.—“ „2“ „4015.—“ „2“ „4020.—“ „2“ „4025.—“ „2“ „4030.—“ „2“ „4035.—“ „2“ „4040.—“ „2“ „4045.—“ „2“ „4050.—“ „2“ „4055.—“ „2“ „4060.—“ „2“ „4065.—“ „2“ „4070.—“ „2“ „4075.—“ „2“ „4080.—“ „2“ „4085.—“ „2“ „4090.—“ „2“ „4095.—“ „2“ „4100.—“ „2“ „4105.—“ „2“ „4110.—“ „2“ „4115.—“ „2“ „4120.—“ „2“ „4125.—“ „2“ „4130

Najboljša in najcenejša postržba za drogerije, kemikalije, medicinska zelišča, tudi po Kneippu, ribje olje, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščin, sredstva za desinikcijo. Velika zaloga najtinejšega konjaka in rama. 3776

Oblastveno koncesijana oddaja strupov.

Za živinorejce: posebno priporočljivo: grenka sol, dvojna sol, soliter, cecijan, kolmož, kraljina apno itd. — Vnanja naročila se izvršujejo točno in solidno.

Drogerija Anton Kanc,
Ljubljana, Židovska ulica št. 1.

Kupuje po najvišji ceni razna zelišča (rože), cvetje, korenine, semena, skorje itd. Ceniki zastoj.

Prodaja se pod zelo ugodnimi pogoji

1. veleposestvo pri Litlji (z graščino gospodarskim poslopljem), nad 270 oralov, lahko tudi več posestnikov skupaj,

2. novo zidana pritlična hiša v Rudniku pri Ljubljani, nekaj sveta zraven, za eno družino,

3. dve enonastropni hiši na Selu pri Ljubljani v katerih bližini se zida nova šola. Povsod potrebna je v primeri z vrednostjo le prav mala glavnic: ad 1. 30.000 K, ad 2. 2000 K, ad 3. 20.000 K. — S posestvom ad 1 združena je pravica lastnega lova — prijetno letovišče.

Pojasnila potom uredništva tega lista ali posredovalne pisarne **Valentin Acceto, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 8.** 1754

Kuharica

1658

pridna in poštena, se takoj sprejme blizu Ljubljane. Kuhati mora tudi za družino in kruh peči. Prednost imajo z dežele. Plača po dogovoru. Starost od 25 do 30 let. Naslov pove uprava lista pod št. 1657. (Znamka za odgovor).

SIR

1863

najboljše kakovosti priporoča

„Mlekarska zadruga na Vrhniki“

in sicer:

polnomastni I° K 1-80 kg

četrtmastni „ —80 „

Sir je star eno leto, teža hlebov od 20—35 kg.

Pokrivajte steh brez porjavljanja. Ohlajajte zidov proti neugodnemu vremenu.

Sternit

skriljem

Edino tedaj prisilen aktovsaka posredni oziroma noznanko Sternit z ustreznimi črtami.

TOVARNJA LUDOVIT HAT/CHER VOGL/LABRUCK BOHRER WITTEL/KO DUNAJ, IX

Zastopnik: Janack & Co., Trst.

Fotografski aparati

iz lesa in kovine, strokovnjaško konstruirani, ne iz lepenke, katršne ponujajo nestrokovnjaki: Cene s ploščami, papirjem, kemikalijami in ušninami navedilom, postulina posebej:

Ročne kamere po K 1-60 in več
Aparati s stativom K 6-20 - -
Sklopne kamere po K 9-70 - -
in dražje do K 300 - -
v najboljši izvedbi, odlikovani z avstr. državno koležajo.

Priložnostna prodaja rabljenih aparatov in objektivov vseh znamk po najnižjih cenah. Ceniki prosto. 1770 26

Elfr. Birnbaum, tovarna za kamera, Hirschberg 143, Češko.

Adolf Hauptmann-a nasled.

A. ZANKL SINOVI

tvornica barv, lakov in firnežev
priporoča: 152

oljnat, suhe, emajlne in fasadne barve, firnež kranjski, laki, mavec (Gyps) olje za pode in stroje, karbolinej, čopiči itd.

Naslov zadostuje: A. Zankl sinovi, Ljubljana. Cenik zastoj.

Veliko in krasno posestvo na prodaj!

Posestvo na Dolenjskem obsega okrog 52 oralov zemljišča in tako arondirano, da obstoji zemljišče samo iz treh celot, toraj vse lepo skupaj. Gozda za 30 oralov; 18 oralov je zaraščenih s samimi lepimi smrekami, godnimi za prodaj. Samo za les se lahko takoj dobi 12.000 K, čez kakih 10 l. tudi 20.000 K. Ostala hosta je za nastiljo. Travnikov je 8 oralov ter druge dobre košenine za 4 orale, ki nosi vsako loto okrog 2000 K. Njiv 8 oralov, jako rodovitne zemlje, vse okrog doma na prisojnih legah. Tudi na teh njivah se dobi za mrvo nad 1500 K. Kake 3 minute od doma teče voda z ribnikom. Od postaje pol in do fare pol ure. Hiša je krita z opeko, ima 5 sob, klet in kuhinjo, kamor je napeljana voda, hlev za govedo popolnoma nov (zidan 1912), moderno opremljen, v katerem je prostora za 16 govedi in par konj. Sedaj se nahaja v hlevu 12 govedi in en konj. Za odpeljavanje gnoja je poseben voz, ki teče po tiru na gnojnišče. Skedenj nov, Kozolca 10 oken (6 oken „toplerja“) na katerem se nahaja 100 stotov stare mrve. Kašča krita z opeko, obokana, s sobo, spodaj dve obokani kleti itd. — Gozdi, njive in travniki so pri cesti. Imam tudi slamoreznic in novo mlatnico na gepelj. Prodajam radi družinskih razmer z vsem gospodarskim poslopljem vred in sploh vse premišne in nepremičnine za 70.000 K. Posestvo je pripravno tudi za dva gospodarja, ako bi se razumela. Kje, pove uprava tega lista pod št. 1679 (Znamka za odgovor.)

Kuverte s firmo,
- - pisma, - -
- - račune itd - -
izvršuje natančno po
: naročilu :
: Katoliška :
: tiskarna :
v Ljubljani.

„CAS“
znamovena revija, izhaja 10 krat v letu in stane po 5K na leto. Naročnino prejem upravnistično v Ljubljani.

Izurjenega mlinarja

sprejme v službo Ivan Kosiša mlinar, Illovk, pošta Kranj. 1855

Hiša pripravna za gostilno ali trgovino ter sploh za vsako obrt, posebno sedaj pri regulaciji Sore se prodaja. Posetve je za 30 mernikov, veliko gozda, lep sadni vrt z mladim sadjem. Več se izve pri g. Peter Peternelj, Draga 17, p. Medvođe. 1856

V Ameriko in Kanado zložna, ceni in varna vožnja s **CUNARD LINE**

Bližnji odhod iz domače luke: Trsta: Ivernia 18.6., Saxonia 6./7., Pannonia 20./7. 1913.

Iz Liverpoola: Campanija 28/6., 26./7., 16. 8. Caronia 14./6., 19./7., 26. 8.; Mauretania 21. 6., 12./7., 9. 8., 30. 8.; Carmania 5./7., 12. 8., 9. 9., 18. 10.; Lusitania 2. 8., 23. 8., 13. 9., 4. 10., 1913.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odlesek**, Ljubljana, Slomškova ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega. Cena vožnji: Trst—New-York III. razred za one, ki potujejo v Kanado K 120— in za one v Združene države K 140—, otroci pod 12 let K 70; povsod še 20 K za osebni davek. 39887

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higienična razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzročja slast do jedi, okrepča živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.
Nad 8000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Izvrstna prilika za potovanje v **Ameriko** je in ostane čez **Hamburg**

z novimi parniki „Velikani“, pri katerih je vpoštevat važnost varnosti ter mirne in hitre vožnje. Novi parniki „Velikani“ se odlikujejo od vseh ostalih, kateri vozijo iz Evrope v Ameriko, ne le po velikosti, da so še enkrat večji, marveč tudi po upravi in preskrbi potnikov.

Imenujejo se: Imperator nosi 50.000 ton, Vaterland 55.000, Kaiserin Auguste Victoria 25.000, Amerika 24.000, Präsident Lincoln 20.000, Präsident Grant 20.000, Cleveland 20.000, Cincinnati 20.000. 1903

28 Pojasnila daje točno in brezplačno glavni zastopnik **Fr. Seunig, Ljubljana, Kolodvorska ulica, 28** volika številka: 28